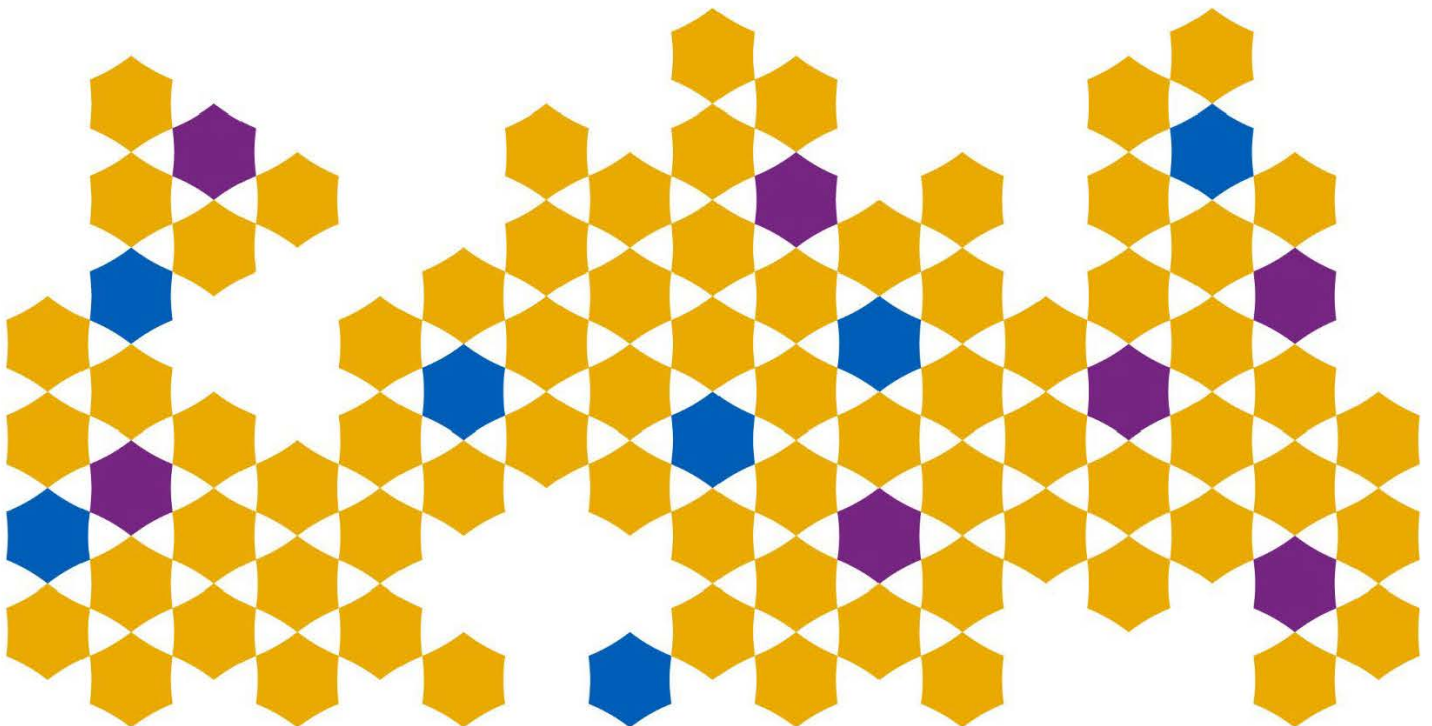

Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan

Examinerade på grundnivå och avancerad nivå
2015/16–2019/20

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2023

Författare: Louisa Vogiazides, Annika Pontén

Diarienummer: 51-00414-23

Rapportnummer: 2023:20

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Inledning och syfte	7
Studiens relevans.....	7
Data och metod.....	8
Undersökningspopulationen.....	9
Disposition.....	9
Examinerade på grundnivå och avancerad nivå – en översikt....	11
Antalet examinerade har ökat de senaste 40 åren.....	11
Examina delas in i åtta inriktningar.....	12
Dubbelexamina förekommer	13
Hur många är etablerade?	15
Majoriteten var etablerade på arbetsmarknaden.....	16
Begränsad påverkan av coronapandemin.....	17
Kvinnors etablering ökar inte med tid efter examen	19
Vilka är etablerade?	20
Högst etablering för personer med yrkesexamen.....	21
Hög etablering bland sjuksköterskor och civilingenjörer.....	22
Låg etablering bland dem med generell examen inom humaniora och konst....	23
Det lönar sig inte alltid att fortsätta studera på avancerad nivå	24
Högre etablering för examinerade med svensk bakgrund.....	25
Låg etablering för inresande studenter.....	27
Vad gör de etablerade?.....	29
Privat sektor störst	30
En majoritet var anställda.....	31
Stor variation i lön beroende på examen.....	33
Yrkesexaminerade i färre yrken medan de med generella examina finns i fler ..	34
De flesta vård- och lärarutbildade arbetade kvar fem år efter examen.....	45
Var bor och arbetar de etablerade?.....	48
Sex av tio etablerade bodde och arbetade i en storstadsregion.....	49
Arbetsregionen och studieregionen.....	49
Stora skillnader i regional rörlighet mellan olika yrkesprogram	50
Kvinnor och män kan ha något olika flyttmönster.....	52
Examinerade i storstadsregionerna stannade kvar	53
Storstadsregionerna lockar många examinerade från resten av Sverige	54
Avslutande reflektioner.....	56

Majoriteten etablerar sig snabbt - även under pandemin	56
Behov av utveckling av utbildningsutbudet.....	57
Arbetsgivarnas roll i kompetensförsörjningen.....	58
Flyttmönstren efter examen påverkar.....	58
En väl fungerade kompetensförsörjning kräver många insatser.....	58
Referenser	60
Bilaga 1 Beskrivning av etableringsmålet.....	62
Bilaga 2 Läsanvisning	67
Bilaga 3 Definitioner och begreppsförklaringar	68
Bilaga 4 Yrkesregistret.....	72
Bilaga 5 Antal examinerade 2019/20 per lärosäte och län där lärosäten är belägna	73

Sammanfattning

I den här rapporten presenterar vi etableringen för personer som tog ut en examen från högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå under läsåren 2015/16–2019/20. Här presenteras de viktigaste resultaten. Ytterligare resultat finns sammanfattade i inledningen av varje kapitel.

Analysen visar att övergången från högskolestudierna till arbetslivet är relativt smidig för de flesta. Av de som tog en examen läsåret 2019/20 hade 84 procent etablerat sig på arbetsmarknaden ett år efter avlagd examen, det vill säga 2021.

Pandemin har inte haft någon större påverkan på högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Etableringsgraden för de examinerade läsåret 2019/20 var ungefär densamma som för de examinerade läsåret 2017/18 som kom ut på arbetsmarknaden innan pandemin inträffade. Samtidigt finns det några tecken på en försämrad arbetsmarknad för examinerade läsåret 2019/20. Etableringen för män var något lägre jämfört med examinerade innan pandemin. En något större andel av både kvinnor och män som examinerades 2019/20 hade dessutom en osäker ställning på arbetsmarknaden. Fler examinerade läsåret 2019/20 fortsatte också att studera jämfört med de som tog en examen innan pandemin. Att flera valde att fortsätta studera under pandemin kan delvis förklara pandemins begränsade påverkan på examinerades etablering.

Även om övergången från högskolestudier till arbetslivet är relativt smidig för de flesta finns det variationer i etableringsgraden mellan olika examina och inriktningar. Flera yrkesutbildningar leder till en särskilt hög etableringsgrad, som utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, pedagogik och lärarutbildning, samt civilingenjörsutbildning. Många av dessa utbildningsgrupper kännetecknas av arbetskraftsbrist, ett tillstånd som riskerar att kvarstå under de kommande åren. Enligt SCB:s och UKÄ:s prognoser finns det till exempel en risk för fortsatt stor brist på förskollärare, grundskollärare med inriktning mot arbete i fritidshem, yrkeslärare, biomedicinska analytiker, specialistsjuksköterskor och barnmorskor. Andra utbildningar leder till en förhållandevis låg etableringsgrad. Det gäller generell examen inom humaniora och konst, där bara drygt hälften av de examinerade 2019/20 var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen. Prognoser visar på fortsatt överskott på de utbildningarna.

Våra analyser visar också att en examen på avancerad nivå inte alltid leder till en säkrare etablering på arbetsmarknaden. Endast för två inriktningar: pedagogik och lärarutbildning och hälso- och sjukvård samt social omsorg ger generella examina på avancerad nivå en något högre etablering än motsvarande examen på grundnivå.

Universitet och högskolor ska anpassa sitt utbildningsutbud efter studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Både individ och samhället investerar i utbildningen och då är det viktigt att det ger avkastning i form av en god ställning på arbetsmarknaden för den examinerade. Samtidigt har högskolan ett bildningsuppdrag. Men samhällets stora behov av kompetens på olika områden innebär att både befintliga och nya utbildningar kontinuerligt behöver utvecklas. Att vissa utbildningsprogram leder till en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden efter studierna innebär också att det bör finnas ett visst utrymme för lärosätena att ytterligare anpassa sitt utbildningsutbud.

Utöver tillgången på högskoleutbildad arbetskraft är arbetsgivarnas förmåga att behålla medarbetare med rätt kompetens viktig för kompetensförsörjningen. Yrkesexaminerade inom lärarutbildning och hälso- och sjukvårdsområdet tenderar att stanna kvar inom sitt yrke de första åren efter examen. Men bland yrkeslärare, biomedicinska analytiker och barnmorskor lämnar en del yrket redan efter några år. Ett yrkesbyte kan ingå i karriärutvecklingen, men också drivs av andra faktorer som en önskan om bättre arbetsförhållanden.

Kompetensförsörjningen är även en utmaning för regioner. Statistik om högskoleexaminerades flyttmönster kan regionerna använda som underlag i sitt arbete med kompetensförsörjningen. I den här rapporten visar vi att flyttmönstren efter en högskoleutbildning skiljer sig mellan examinerade från olika program. Examinerade från yrkesprogram som finns vid få lärosäten har ofta en hög rörlighetsgrad, exempelvis läkare och tandläkare. Även civilekonomer och psykologer är relativt rörliga, trots att programmen finns på flera orter. Examinerade från sjuksköterskeprogrammet och förskolläraryrket hade de högsta andelarna etablerade som arbetade i samma region som de studerade. De programmen finns på många lärosäten, och sjuksköterskor och lärare efterfrågas över hela landet.

Utmaningarna för kompetensförsörjningen är stora och alla inblandade bör göra vad de kan för att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning:

- Samhällets stora behov av kompetens på olika områden innebär att både befintliga och nya utbildningar kontinuerligt behöver utvecklas. Att vissa utbildningsprogram leder till en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden efter studierna innebär också att det bör finnas ett visst utrymme för lärosätena att med stöd av vårt underlag ytterligare anpassa sitt utbildningsutbud.
- Arbetsgivarna behöver öka sin förmåga att behålla utbildade medarbetare.
- Fler råd och arenor som samlar utbildningsanordnare och arbetsgivare inom specifika områden med syftet att diskutera och åtgärda problem som rör kompetensförsörjning kan vara en åtgärd som ytterligare främjar kompetensförsörjningen.

Inledning och syfte

Den här rapporten undersöker hur examinerade på grundnivå och avancerad nivå har etablerat sig på arbetsmarknaden i Sverige. Några frågor som studien försöker besvara är: Vilka är de vanligaste yrken olika utbildningar leder till? I vilken utsträckning arbetar de etablerade i samma region som de studerade?

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har ett löpande uppdrag av regeringen att följa och redovisa de examinerades etablering på arbetsmarknaden.¹ Sedan 2003 har vi och tidigare Högskoleverket genomfört regelbundna uppföljningar av de examinerades ställning på arbetsmarknaden. Vi publicerar statistik om etableringen på arbetsmarknaden varje år i form av en kort rapport och webbtabeller.² Den senaste detaljerade rapporten om etableringen publicerades 2019.³

Studiens relevans

Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv är det viktigt att analysera i vilken utsträckning högskolan tillgodoser arbetsmarknadens behov. Särskilt stor betydelse har uppföljningen av examinerade från utbildningar med stor efterfrågan från arbetsmarknaden. Till exempel är det för närvarande brist på kvalificerad arbetskraft för olika yrken inom hälso- och sjukvården och utbildningsväsendet, två nyckelområden av välfärdsystemet. Den pågående digitaliseringen och gröna omställningen skapar också ett stort behov av tekniska kompetenser.

Ur lärosätenas perspektiv kan etableringsstatistik vara ett viktigt underlag för att utvärdera hur deras utbildningar stämmer överens med arbetsmarknadens behov, för att därefter kunna planera utbildningsutbudet. Statistiken kan även vara ett verktyg för att förbättra karriärvägledningen till blivande och befintliga studenter.

För studenterna är det viktigt att veta om deras högskoleexamen leder till en god ställning på arbetsmarknaden. Från och med hösten 2023 publiceras etableringsstatistik för alla yrkesexamina på ”Studera.nu”, en webbplats som drivs av Universitets- och högskolerådet och informerar om högskoleutbudet i Sverige. Syftet med att presentera informationen är att hjälpa studenterna att göra genomtänkta val av utbildning.

¹ Förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet.

² Universitetskanslersämbetet (2021). *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan Grundnivå och avancerad nivå 2019/20*. <https://www.uka.se/vara-resultat/statistik/hogskolan-i-siffror> [hämtat 2023-11-17].

³ Universitetskanslersämbetet (2019). *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan Grundnivå och avancerad nivå 2012/13–2014/15*. Rapport 2019:22.

Data och metod

I den här studien mäter vi etableringen på arbetsmarknaden för de som har examinerats på grundnivå och avancerad nivå inom den svenska högskolan läsåren 2015/16–2019/20.⁴

Uppföljningen sker 1–1,5 år, 3–3,5 år och 5–5,5 år efter avlagd examen, beroende på om personen examinerades på vår- eller höstterminen (i rapporten kommer vi referera till dessa uppföljningar som ett, tre och fem år efter examen). Statistik uppdelad på kön redovisas alltid, men uppgifter om andelar redovisas inte för grupper med färre än 20 individer.

Grunden till våra analyser består av longitudinella registerdata på individnivå. Data om examinerades ställning på arbetsmarknaden kommer från SCB:s longitudinella integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier LISA. I LISA finns uppgifter om samtliga personer i åldern 16 år eller äldre som har varit folkbokförda i Sverige den 31 december respektive år.⁵ Bland annat finns uppgifter om sysselsättning, inkomster och yrke. När den här rapporten skrivs är 2021 det senaste år som SCB har färdigställda uppgifter för sysselsättning, inkomst och yrke. År 2021 är därmed det sista uppföljningsåret i den här studien.

Uppgifter om examina och studenter kommer från Universitets- och högskoleregistret som är en totalundersökning med insamlingar varje termin från universiteten och högskolornas studieadministrativa system.

I statistiken definieras *etablerade* som personer med en god ställning på arbetsmarknaden. Det innebär att de var sysselsatta i november under det aktuella uppföljningsåret, att de hade en arbetsinkomst över 260 300 kr (år 2021)⁶ och att de inte varit arbetslösa någon gång under året. Etableringsmättet är relativt strikt och innebär att individerna är väl förankrade på arbetsmarknaden. Läs mer i faktarutan *Vem räknas som etablerad?* i nästa kapitel.

Mer om data och metod finns i bilaga 1 *Beskrivning av etableringsmättet*. En *läsanvisning* finns i bilaga 2, medan bilaga 3 innehåller *definitioner och begreppsförklaringar*.

⁴ Det är viktigt att notera att examenstidpunkten väljs av studenten som ansöker om examen. De flesta studenter ansöker om examen direkt efter kraven för respektive examen är uppfyllda. Några studenter ansöker dock om examen vid en senare tidpunkt, till exempel när en arbetsgivare kräver en examen för anställning.

⁵ Från och med 2010 finns även data för 15-åringar.

⁶ Den här inkomstgränsen som inte är särskilt hög tillåter att deltidsarbetande och föräldralediga ingår i gruppen etablerade.

Undersökningspopulationen

I den här studien skiljer vi mellan en baspopulation och en undersökningspopulation. *Baspopulationen* består av alla individer som avlade en examen på grundnivå eller avancerad nivå under läsåren som ingår i studien. För att kunna göra en rimlig uppföljning behöver vissa personer exkluderas från *undersökningspopulationen*.

- Den första gruppen som exkluderas är examinerade som i december under uppföljningsåret⁷ inte ingick i den svenska befolkningen. Dessa personer kan exempelvis ha flyttat till ett annat land, eller avlidit. Personer som helt saknar disponibel inkomst under uppföljningsåret exkluderas också eftersom de antas ha lämnat Sverige.
- Den andra gruppen som exkluderas är personer som studerar under uppföljningsåret och därför inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Totalt tog 71 970 individer en examen på grundnivå eller avancerad nivå läsåret 2019/20 och av dem var 65 procent kvinnor och 35 procent män. De motsvarar baspopulationen för det läsåret. Av dem ingick 6 600 personer inte längre i befolkningen 2021 och 10 380 personer studerade fortsatt 2021. Baspopulationen minskas därmed med 16 980 personer till en slutlig undersökningspopulation på 54 990 (tabell 1).

Tabell 1. Baspopulation och undersökningspopulation, Examinerade läsåret 2019/20, uppföljning 2021.

	Antal	Andel
Examinerade i baspopulationen	71 970	100
Examinerade i studier 2021	10 380	14
Examinerade utanför populationen 2021	6 600	9
Examinerade i undersökningspopulationen	54 990	76

Disposition

Rapporten börjar med en översikt över gruppen examinerade på grundnivå och avancerad nivå. Efter det följer statistik om etableringsgraden för olika examensårsgångarna 2015/16–2019/20 och en redovisning av etableringen för olika examenstyper, utbildningsprogram, utbildningsnivåer och ämnesinriktningar, samt baserat på individernas bakgrund. Den efterföljande analysen fokuserar på de etablerades arbete, bland annat vilka sektorer de arbetade inom och

⁷ Examinerade i den här studien följs upp ett, tre eller fem år efter avlagd examen.

vilka yrken de hade. Därefter analyserar vi de etablerades geografiska spridning och regionala rörlighet. Sist redogör vi för UKÄ:s avslutande reflektioner om studiens resultat. Varje kapital börjar med en sammanfattning av de viktigaste resultaten.

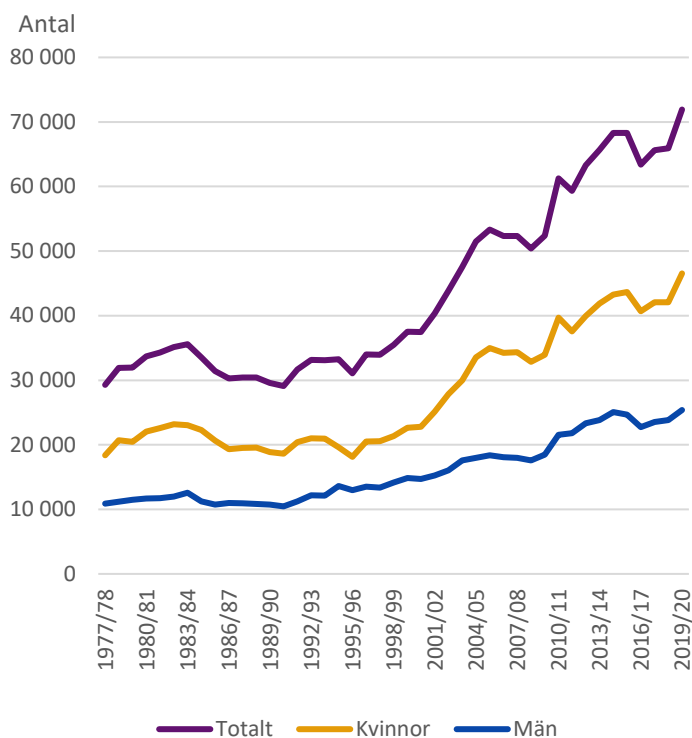
Examinerade på grundnivå och avancerad nivå – en översikt

Det här kapitlet ger en översikt över examinerade på grundnivå och avancerad nivå i Sverige.

Antalet examinerade har ökat de senaste 40 åren

Antalet examinerade har mer än fördubblats sedan 1970-talet, från cirka 30 000 till över 70 000 läsåret 2019/20. Kvinnor utgör den största andelen examinerade, 65 procent läsåret 2019/20. Samtidigt ökade antalet examinerade kvinnor kraftigare än antalet examinerade män. En del av ökningen förklaras av förändringar i utbildnings- och examensstrukturen, till exempel omorganisation av utbildningar och inrättande av nya examina.

Figur 1. Antal examinerade från högskolan läsåren 1977/78–2019/20. Totalt och uppdelat på kön.

Sedan en ny examensordning infördes 2007 (bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100)) kan examina avläggas på tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Här presenteras dock bara etableringen för examinerade på grundnivå och avancerad nivå. Etableringen för examinerade på forskarnivå har redovisats i en separat rapport från 2021.⁸

Det finns tre typer av examina på grundnivå och avancerad nivå: generella examina, yrkesexamina och konstnärliga examina.⁹ För att studera till en generell eller konstnärlig examen på avancerad nivå ska man normalt sett först ha avlagt en examen på grundnivå.

En generell examen på grundnivå är den vanligaste typen av examen, följt av en yrkesexamen på avancerad nivå (tabell 2).

Tabell 2. Antal examinerade efter nivå och examenstyp, läsåret 2019/20.

	Totalt	Kvinnor	Män
Grundnivå	38 900	26 540	12 370
Yrkesexamen	16 590	12 460	4 130
Generell examen	21 590	13 650	7 940
Konstnärlig examen	730	430	300
Avancerad nivå	33 060	20 020	13 040
Yrkesexamen	19 640	12 660	6 990
Generell examen	13 010	7 120	5 890
Konstnärlig examen	410	250	160

Examina delas in i åtta inriktningar

Yrkesexamina, generella examina och konstnärliga examina delas in i åtta huvudinriktningar enligt den översta nivån inom svensk utbildningsnomenklatur (SUN):

- pedagogik och lärarutbildning
- humaniora och konst
- samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
- naturvetenskap, matematik och data
- teknik och tillverkning
- lant- och skogsbruk samt djursjukvård
- hälso- och sjukvård samt social omsorg
- tjänster.

Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration är den vanligaste inriktningen (19 820 examinerade), följt av hälso- och sjukvård samt social omsorg (17 070 examinerade) (figur 2).

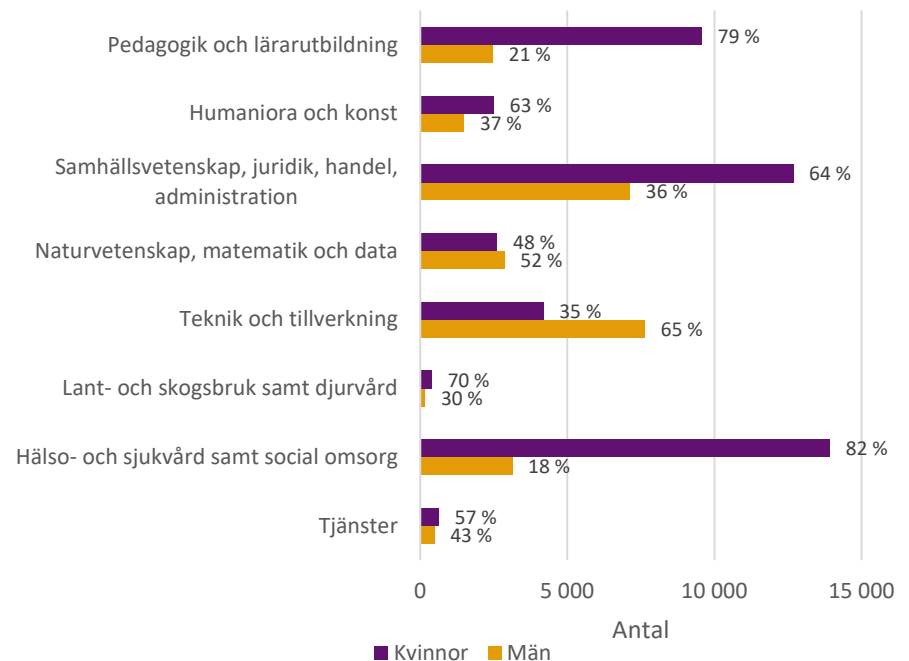
⁸ Universitetskanslersämbetet (2021). *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden. Examinerade 1998–2017*. Rapport 2021.

⁹ En lista över alla examina och deras nivå finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100).

Utbildningsinriktningarna är tydligt könsuppdelade. Läsåret 2019/20 tog en majoritet kvinnor en examen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg (82 procent kvinnor). Här ingår tre kvinnodominerade yrkesexamensprogram: sjuksköterska, specialistsjuksköterska och socionom. Den näst vanligaste inriktningen för kvinnor var pedagogik och lärarutbildning (79 procent kvinnor).

Teknik och tillverkning, där ingenjörsutbildningarna ingår, är däremot en mansdominerad inriktning (65 procent män).

Figur 2. Antal examinerade efter inriktning samt könsfördelning i procent, läsåret 2019/20.

Dubbelexamina förekommer

Vissa studenter tar ut mer än en examen under ett läsår. I de flesta fall handlar det om så kallad dubbelexamina, det vill säga att studenten tar ut både en yrkesexamen och en generell examen för samma studier. Sådana dubbelexamina är vanliga inom vårdutbildningar och teknikutbildningar.

De vanligaste kombinationerna av yrkesexamen och generell examen är:

- sjuksköterskeexamen och kandidatexamen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg
- civilingenjörsexamen och masterexamen inom teknik och tillverkning
- specialistsjuksköterskeexamen och magisterexamen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg
- civilingenjörsexamen och kandidatexamen inom teknik och tillverkning.

Bland de 36 200 personer som tog en yrkesexamen under läsåret 2019/20 hade 9 400, eller 26 procent, en dubbelexamen.

Några studenter tar även ut två olika examina under samma läsår, till exempel en kandidatexamen i början av läsåret och en magisterexamen i slutet av läsåret. Cirka 2 400 studenter tog två generella examina läsåret 2019/20.

I den här rapporten har vi avgränsat oss så att en student bara förekommer i materialet med en examen per läsår. Om en person har en dubbelexamen behåller vi deras yrkesexamen i analysen. Om studenten har tagit mer än en examen under olika läsår, så förekommer studenten i populationen för respektive läsår.

Hur många är etablerade?

I det här kapitlet redovisar vi hur studenterna har etablerat sig på arbetsmarknaden ett år efter att de avlagt examen från högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå under läsåret 2019/20. Den här gruppens etablering jämförs med etableringen av examinerade från tidigare läsår. För examinerade från läsåren 2015/16 och 2017/18 redovisas även skillnader i etableringsgrad tre eller fem år efter examen.

De viktigaste resultaten:

- Av de som tog en examen läsåret 2019/20 hade 84 procent etablerat sig på arbetsmarknaden ett år efter avlagt examen.
- Pandemin har inte haft någon större påverkan på högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Samtidigt finns det några tecken på ett försämrat arbetsmarknadsläge för examinerade läsåret 2019/20. Etableringen för män var något lägre jämfört med examinerade som kom ut på arbetsmarknaden strax innan pandemin. En något större andel av både kvinnor och män som examinerades under 2019/20 hade dessutom en osäker ställning på arbetsmarknaden.
- Fler examinerade läsåret 2019/20 fortsatte att studera jämfört med de som tog en examen innan pandemin. Att flera valde att fortsätta studera under pandemin kan delvis förklara pandemins begränsade påverkan på examinerades etablering.
- Etableringsgraden för kvinnor stiger inte med tiden, utan var i stort sett densamma ett, tre och fem år efter examen. För män som tog en examen 2015/16 steg dock etableringsgraden successivt med tid efter examen.

Vem räknas som etablerad?

För att räknas som etablerad på arbetsmarknaden krävs att individen uppfyller följande kriterier:

- Personen är sysselsatt i november månad under det aktuella uppföljningsåret enligt den definition som SCB använder i sysselsättningsregistret.
- Den sammanräknade arbetsinkomsten under året ska överstiga 260 300 kronor (år 2021).
- Det ska inte finnas några händelser som är tecken på perioder av arbetslöshet (på heltid eller deltid) eller att personen varit föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder under året.

Den definition av etablerad som används är på många sätt snäv. Flera villkor måste vara uppfyllda under uppföljningsåret för att en person ska räknas som etablerad, och definitionen avser personer som har en god ställning på arbetsmarknaden. Individer som tillhör gruppen etablerade har med andra ord haft en förhållandevis smidig övergång från utbildningen till arbetslivet.

Populationen delas in i fyra kategorier utifrån hur stark ställning de har på arbetsmarknaden:

- *Etablerad ställning*: God ställning på arbetsmarknaden
- *Osäker ställning*: Relativt låg arbetsinkomst eller förekomst av arbetslöshet
- *Svag ställning*: Låg arbetsinkomst eller förekomst av heltidsarbetslöshet en stor del av året
- *Utanför arbetsmarknaden*: Ingen arbetsinkomst.

En detaljerad genomgång av metod och population finns i bilaga 1 *Beskrivning av etableringsmättet*.

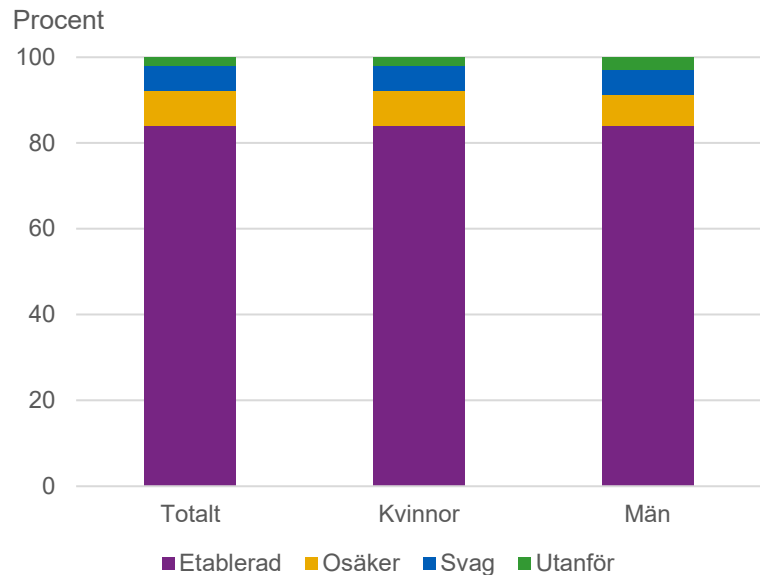
Majoriteten var etablerade på arbetsmarknaden

De allra flesta som examineras från en utbildning vid universitet och högskolor etablerar sig snabbt på arbetsmarknaden. Av de som tog en examen på grundnivå och avancerad nivå under 2019/20 var 84 procent av både kvinnor och män etablerade på arbetsmarknaden efter ett år (figur 3).

8 procent hade en osäker ställning på arbetsmarknaden, vilket innebär en relativt låg arbetsinkomst eller förekomst av arbetslöshet. Ytterligare 6 procent hade en svag ställning på arbetsmarknaden, vilket betyder låg arbetsinkomst eller förekomst av heltidsarbetslöshet en stor del av året. En liten grupp stod helt utanför arbetsmarknaden – totalt 2 procent av de examinerade. Den gruppen hade ingen arbetsinkomst alls. En något

högre andel kvinnor än män hade en osäker ställning, medan en något högre andel män än kvinnor stod utanför arbetsmarknaden.

Figur 3. Arbetsmarknadsställning (procent) ett år efter examen för personer som examinerades på grundnivå och avancerad nivå läsåret 2019/20. Totalt och uppdelat på kön.

Begränsad påverkan av coronapandemin

Uppföljningen av de examinerade 2019/20 gjordes 2021, det vill säga under coronapandemins andra år. Pandemin har inte haft någon större påverkan på högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsställningen av de examinerade läsåret 2019/20 var i stort sett oförändrad jämfört med examinerade läsåret 2017/18 som kom ut på arbetsmarknaden innan pandemin inträffade. Även etableringen av examinerade läsåret 2018/19 som följs upp under pandemins första år hade knappt påverkats av pandemin. Alla tre grupper hade en etableringsgrad på 84 procent (tabell 3).

Samtidigt finns det några tecken på en försämrad arbetsmarknad för examinerade läsåret 2019/20. Etableringen för män som tog en examen läsåret 2019/20 (84 procent) var något lägre än examinerade läsåret innan (85 procent). En något större andel av både kvinnor och män som examinerades under 2019/20 hade dessutom en osäker ställning på arbetsmarknaden jämfört med de som examinerades under 2018/19. De trenderna kan delvis förklaras av den försämrade ekonomiska konjunkturen orsakad av pandemin.

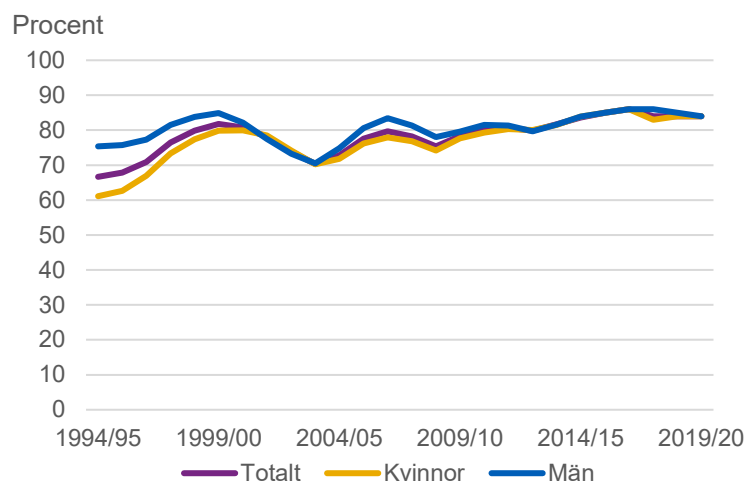
Tabell 3. Arbetsmarknadsställning (procent) ett år efter examen för personer som examinerades på grundnivå eller avancerad nivå läsåren 2018/19 och 2019/20. Totalt och uppdelat på kön.

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20
Etablerad	84	84	84	83	84	84	86	85	84
Osäker	7	7	8	8	7	8	6	6	7
Svag	7	6	6	7	7	6	6	6	6
Utanför	2	2	2	2	2	2	2	3	3

Ur ett längre perspektiv är etableringsgraden jämförelsevis hög för de som tog examen 2019/20 och följdes upp 2021. Deras etableringsgrad var till exempel högre än för examinerade som kom ut på arbetsmarknaden under finanskrisen 2007–2010 (figur 4). Pandemin verkar ha haft en mindre effekt på de examinerades etablering än finanskrisen.

När man jämför etableringsgraden över tid är det viktigt att komma ihåg att personerna som fortsätter studera efter en avlagd examen inte ingår i den gruppen examinerade som följs upp (det vill säga undersökningspopulationen). Vid en lågkonjunktur kan vissa examinerade välja att fortsätta studera eftersom de inte lyckas få något jobb, något som verkar ha skett under pandemin. 14 procent av de examinerade läsåret 2019/20 fortsatte att studera ett år efter examen. Bland de som tog en examen läsåret 2017/18, det vill säga innan pandemin inträffade, var det en något lägre andel, 12 procent, som fortsatte att studera. Att flera valde att fortsätta studera under pandemin kan delvis förklara pandemins begränsade påverkan på examinerades etablering.

Figur 4. Etableringsgrad (procent) ett år efter examen, totalt och uppdelat på kön. Examinerade läsåren 1994/95–2019/20.

Kvinnors etablering ökar inte med tid efter examen

Man kunde tro att etableringsgraden ska öka ju längre tid som går efter examen. Det stämmer dock inte för kvinnor. För examinerade läsåret 2015/16 har etableringen analyserats vid tre uppföljningstillfällen: ett, tre och fem år efter avlagt examen. Resultaten visar att etableringsgraden för kvinnor var i stort sett densamma ett, tre och fem år efter examen (tabell 4).

För män som tog en examen läsåret 2015/16 steg däremot etableringsgraden successivt med tid efter examen. 85 procent var etablerade ett år efter examen och 88 procent var etablerade fem år efter examen. Bland männen som examinerades läsåret 2017/18 hade dock samma andel (87 procent) en etablerad ställning ett och tre år efter examen.¹⁰

Tabell 4. Andel etablerade ett, tre och fem år efter examen för examinerade läsåren 2015/16 och 2017/18.

	1 år efter examen	3 år efter examen	5 år efter examen
2015/16			
Totalt	85	85	85
Kvinnor	85	84	84
Män	85	87	88
2017/18			
Totalt	86	85	.
Kvinnor	85	84	.
Män	87	87	.

¹⁰ En tidigare UKÄ-rapport visar att etablering bland personer som kompletterat utländsk examen ökade med tid efter examen. Den här gruppen hade en genomsnittlig etableringsgrad av 73 procent ett år efter fullföljt kompletterande utbildning. Efter två år hade den stigit till 82 procent. Läs mer i rapporten från 2023 *Etablering på arbetsmarknaden för personer som kompletterat utländsk examen*.

Vilka är etablerade?

Det här kapitlet beskriver etableringen på arbetsmarknaden ett år efter avlagd examen för personer som tog ut en examen läsåret 2019/20. Etableringen redovisas för olika examenstyper, examina, utbildningsnivåer och ämnesinriktningar. En analys av etableringsgraden görs även för examinerade med svensk och utländsk bakgrund och för inresande studenter.

De viktigaste resultaten:

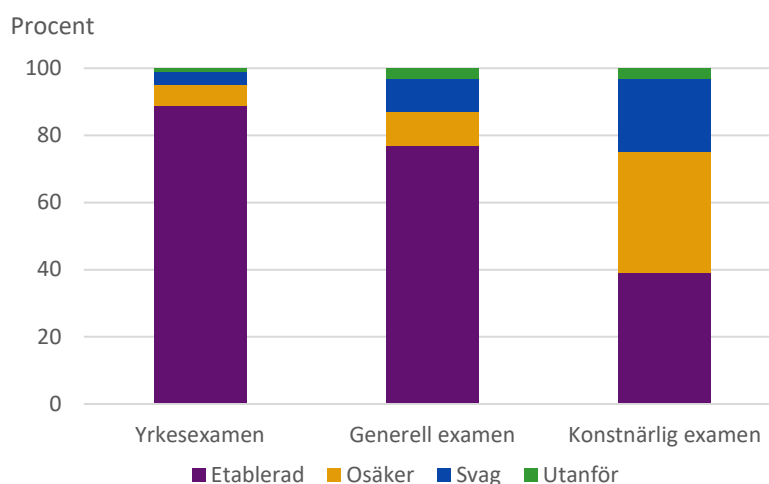
- Studenter med yrkesexamen etablerar sig oftare på arbetsmarknaden än studenter med generell eller konstnärlig examen. Bland de som tar en generell examen med inriktningen humaniora och konst har bara drygt hälften etablerats på arbetsmarknaden ett år efter examen.
- Personer med en sjuksköterskeexamen och civilingenjörsexamen har en hög etablering. Högst etableringsgrad har personer som har läst påbyggnadsutbildningar, exempelvis speciallärarexamen och specialistsjuksköterskeexamen.
- Inom vissa kvinnodominerade yrkesutbildningar hade män högre etableringsgrad än kvinnor, till exempel de med en förskollärarexamen, grundlärarexamen, sjuksköterskeexamen och specialistsjuksköterskeexamen.
- Att fortsätta att studera och ta en generell examen på avancerad nivå leder inte alltid till en säkrare etablering på arbetsmarknaden. Endast för två inriktningar: pedagogik och lärarutbildningen och hälso- och sjukvård samt social omsorg ger en generell examen på avancerad nivå en högre etablering än motsvarande examen på grundnivå. För inriktningen naturvetenskap, matematik och data har examinerade på grundnivå till och med en högre etableringsgrad än examinerade på avancerad nivå.
- För examinerade läsåret 2019/20 med svensk bakgrund var etableringsgraden ett år efter examen högre än för de med utländsk bakgrund.

Högst etablering för personer med yrkesexamen

Även om etableringsgraden totalt sett är relativt hög finns det tydliga skillnader i etableringsgrad mellan examinerade med olika typer av examina. Av de som tog en yrkesexamen läsåret 2019/20 var 89 procent etablerade ett år efter examen, jämfört med 77 procent för personer som tog en generell examen (figur 5). För personer som tog en konstnärlig examen var etableringsgraden betydligt lägre jämfört med de två andra grupperna, 39 procent. 36 procent hade en osäker ställning på arbetsmarknaden och 22 procent hade en svag ställning.

En förklaring kan vara att många som tar en konstnärlig examen arbetar som konstnärer eller kulturarbetare som ofta försörjer sig genom stipendier och bidrag som vissa fall är skattebefriade och kan därmed inte räknas som en inkomst i statistiken. Etableringsgraden för personer med konstnärliga examen har dock ökat jämfört med året innan, särskilt för kvinnor.

Figur 5. Arbetsmarknadsställning (procent) ett år efter examen för examinerade läsåret 2019/20, per examenstyp.

Examinerade män som tog en yrkesexamen läsåret 2019/20 hade en något lägre etableringsgrad jämfört med motsvarande gruppen läsåret 2018/19 (tabell 5). Etableringsgraden för personer med konstnärliga examen har dock ökat jämfört med året innan, särskilt för kvinnor.

Tabell 5. Etableringsgraden (procent) ett år efter examen för examinerade med yrkesexamina, generella examina och konstnärliga examina, läsåren 2018/19–2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	2018/19	2019/20	2018/19	2019/20	2018/19	2019/20
Yrkesexamina	90	89	89	89	91	90
Generella examina	77	77	77	77	78	77
Konstnärliga examina	35	39	32	38	40	42

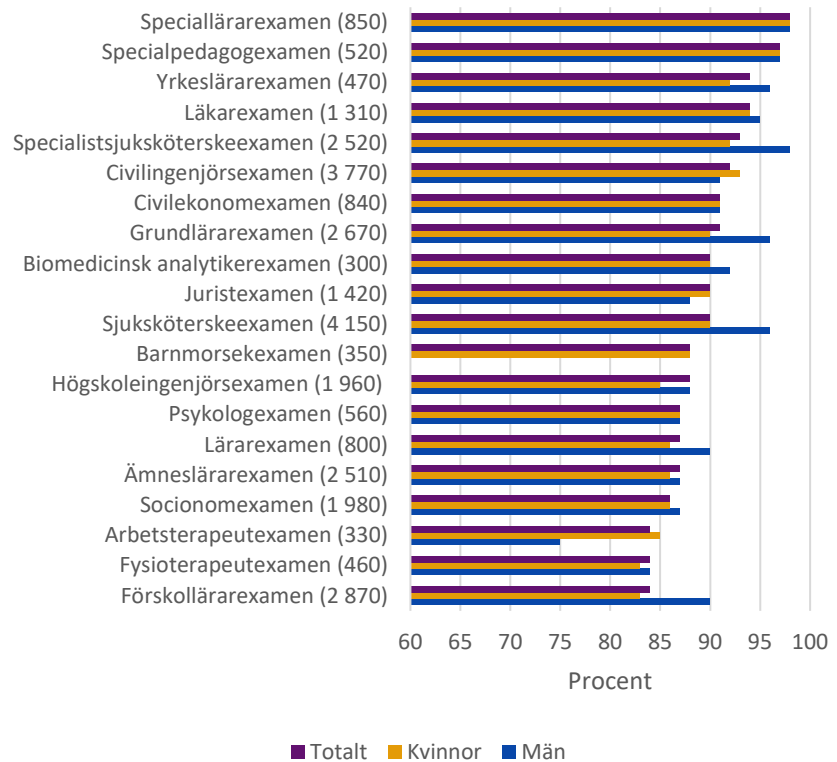
Hög etablering bland sjuksköterskor och civilingenjörer

Sjuksköterskeexamen och civilingenjörsexamen var de vanligaste yrkesexamina 2019/20. Båda har en hög etableringsgrad. 90 procent av de som tog en sjuksköterskeexamen och 92 procent av de som tog en civilingenjörsexamen var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen (figur 6).

Bland de 20 vanligaste yrkesexamina hade personer med en speciallärarexamen den allra högsta etableringsgraden (98 procent), följd av personer med en specialpedagogexamen (97 procent). På tredje plats kom personer med en yrkeslärarexamen och läkarexamen, med 94 procent etableringsgrad. Även de med specialistsjuksköterskeexamen hade en hög etableringsgrad (93 procent). Den utbildningen, liksom speciallärar- och specialpedagogutbildningarna, är en påbyggnadsutbildning, vilket betyder att den kräver en tidigare högskoleutbildning. Personerna som läste påbyggnadsutbildningar var därmed sannolikt etablerade på arbetsmarknaden redan innan de påbörjade sin utbildning, och läste utbildningen vid sidan om ett arbete.

För ett antal yrkesexamina inom kvinnodominerade utbildningar hade män en högre etableringsgrad än kvinnor. Några exempel är förskollärarexamen, grundlärarexamen, sjuksköterskeexamen och specialistsjuksköterskeexamen.

Figur 6. Etableringsgrad (procent) 2021 för de 20 yrkesexamina med högst antal examinerade, läsåret 2019/20. Totalt och uppdelat på kön. Antal examinerade i undersökningspopulationen i parentes. Notera bruten x-axel.

Låg etablering bland dem med generell examen inom humaniora och konst

Som vi visar i tabell 5 är 77 procent av alla som tog en generell examen 2019/20 etablerade ett år efter examen. Det är samma andel som för de som tog en examen läsåret innan. Liksom för yrkesexamina finns det stora skillnader mellan olika utbildningar. Lägst etableringsgrad hade examinerade inom humaniora och konst, 53 procent. Högst etableringsgrad hade de som tog en generell examen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, 82 procent (tabell 6).

För de examinerade med ämnesinriktningen tjänster, där bland annat utbildningar inom turism, hotell och restaurang ingår, ökade den totala etableringsgraden jämfört med läsåret innan, från 71 till 75 procent. Det är troligen en konsekvens av den gradvisa återhämtningen av besöksnäringen under 2021, jämfört med 2020 som var coronapandemins första år. För de examinerade med de övriga ämnesinriktningarna minskade etableringsgraden jämfört med föregående år, med undantag för ämnesinriktningen samhällsvetenskap, juridik, handel och administration där den låg på samma nivå.

Tabell 6. Etableringsgrad (procent) ett år efter examen för generella examina, uppdelad på kön och ämnesinriktning. Examinerade läsåren 2018/19–2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	2018/ 19	2019/ 20	2018/ 19	2019/ 20	2018/ 19	2019/ 20
Generella examina (totalt)	77	77	77	77	78	77
Pedagogik och lärarutbildning	82	80	82	81	79	79
Humaniora och konst	57	53	57	54	56	52
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	78	78	78	78	78	79
Naturvetenskap, matematik och data	79	78	77	76	81	80
Teknik och tillverkning	82	79	81	78	82	80
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	81	80	78	81	89	..
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	83	82	82	83	84	77
Tjänster	71	75	73	74	71	76

Det lönar sig inte alltid att fortsätta studera på avancerad nivå

En jämförelse mellan generella examina på grundnivå och avancerad nivå inom de olika utbildningsinriktningarna visar att en examen på avancerad nivå inte alltid leder till en säkrare etablering på arbetsmarknaden (tabell 7). Endast för två inriktningar: pedagogik och lärarutbildningen och hälso- och sjukvård samt social omsorg leder en examen på avancerad nivå till en något högre chans för etablering än en examen på grundnivå med samma inriktning. För inriktningen naturvetenskap, matematik och data har examinerade på grundnivå till och med en högre etableringsgrad än examinerade på avancerad nivå. För de övriga inriktningarna finns det knappt någon skillnad i etableringsgrad mellan motsvarande examina på grundnivå och avancerad nivå.

Tabell 7. Etableringsgrad för generella examina ett år efter examen fördelad på grundnivå och avancerad nivå. Examinerade läsåret 2019/20.

	Grundnivå	Avancerad nivå
Generella examina (totalt)	77	77
Pedagogik och lärarutbildning	76	90
Humaniora och konst	53	54
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	79	78
Naturvetenskap, matematik och data	81	71
Teknik och tillverkning	79	80
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	80	..
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	79	85
Tjänster	75	75

På avancerad nivå finns två generella examina: magisterexamen (ett års studier) och masterexamen (två års studier). Examinerade med den längre masterexamen har en något lägre etableringsgrad än dem som tagit den kortare magisterexamen. Etableringen skiljer sig dock något mellan kvinnor och män. En magisterexamen associerades med en högre etableringsgrad (81 procent) än en masterexamen (74 procent) för kvinnor. En magisterexamen för män hade däremot en något lägre etableringsgrad (76 procent) än en masterexamen (77 procent) (tabell 8). De här olika trenderna kan delvis bero på att kvinnor och män tenderar att välja olika studieinriktningar.

Tabell 8. Etableringsgrad (procent) ett år efter examen för magister- och masterexamina, totalt och uppdelat på kön. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt	Kvinnor	Män
Magisterexamen	79	81	76
Masterexamen	76	74	77

Högre etablering för examinerade med svensk bakgrund

De examinerade kan indelas efter svensk eller utländsk bakgrund (se faktarutan *Hur definieras svensk och utländsk bakgrund?*). Andelen examinerade med utländsk bakgrund var 19 procent och andelen med svensk bakgrund var 81 procent för läsåret 2019/20.¹¹

¹¹ Siffrorna gäller studiens undersökningspopulation. Gruppen inresande studenter räknas inte med i gruppen med utländsk bakgrund, se faktarutan *Hur definieras svensk och utländsk bakgrund?*

Hur definieras svensk och utländsk bakgrund?

Till gruppen svensk bakgrund räknas de som är födda i Sverige och har minst en inrikes född förälder. Till gruppen utländsk bakgrund ingår personer som antingen själva är utrikesfödda eller är födda i Sverige men har föräldrar som båda är utrikesfödda.

Gruppen inresande studenter räknas inte hit, utan redovisas som en egen grupp, se nästa avsnitt. Inresande studenter har kommit till Sverige för att studera. De var inte folkbokförda i Sverige (och därmed en del av den svenska befolkningen) innan de påbörjade sina studier. Av den anledningen ingår de inte i analysen om svensk och utländsk bakgrund.

För examinerade läsåret 2019/20 med utländsk bakgrund var etableringsgraden ett år efter examen lägre (80 procent) än för de med svensk bakgrund (86 procent) (tabell 9).

Kvinnor med utländsk bakgrund hade en något högre etableringsgrad (81 procent) än män med utländsk bakgrund (79 procent). Skillnaden i etableringsgrad mellan personer med utländsk bakgrund och personer med svensk bakgrund var större för män (7 procentenheter) än för kvinnor (4 procentenheter).

Tabell 9. Antal och andel etablerade i procent ett år efter examen för examinerade läsåret 2019/20 med svensk och utländsk bakgrund, totalt och uppdelat på kön.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Utländsk bakgrund	7 890	80	5 400	81	2 500	79
Född utrikes	4 660	79	3 240	79	1 420	78
Född i Sverige med två utrikes födda föräldrar	3 240	83	2 160	83	1 080	81
Svensk bakgrund	36 940	86	24 890	85	12 050	86

Bland de med utländsk bakgrund har de som är födda i Sverige 4 procentenheter högre etableringsgrad än utrikes födda. Den högre graden av etablering på arbetsmarknaden bland de som var födda i Sverige gällde oavsett kön. Den förstnämnda gruppen har en etableringsgrad på 83 procent och den sistnämnda på 79 procent. Män i de grupperna hade en något lägre etableringsgrad än kvinnorna. Utrikesfödda män hade lägst andel etablerade med 78 procent. Det kan jämföras med 81 procent för de födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

Skillnaden i etableringsgraden mellan personer med utländsk och svensk bakgrund ett år efter examen är något större för de examinerade läsåret 2019/20 än tidigare läsår (tabell 10). Skillnaden i etableringsgrad mellan personer med utländsk och svensk bakgrund var 6 procentenheter för de som tog en examen läsåret 2019/20. För examinerade läsåren 2015/16 och 2017/18 var det bara 4 procentenheters skillnad mellan grupperna.

Tabell 10. Andel etablerade med svensk och utländsk bakgrund ett år efter examen för examinerade från ett urval av läsår under perioden 2015/16–2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Utländsk bakgrund	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Svensk bakgrund
2015/16	82	86	83	86	80	87
2017/18	83	87	83	86	83	88
2019/20	80	86	81	85	79	86

Det kan finnas olika förklaringar bakom skillnaden i etableringsgrad mellan individer med utländsk och svensk bakgrund. En förklaring kan vara skillnader i val av utbildning och val av yrke. Andra möjliga förklaringar är skillnader i språkfärdigheter och nätverk, samt förekomsten av diskriminering på arbetsmarknaden.

Låg etablering för inresande studenter

Inresande studenter ingår i populationen men är en annorlunda studentgrupp i och att de kommit till Sverige i syfte att studera och inte bodde i landet tidigare. Det finns därför anledning att studera den gruppen särskilt.

Av alla examinerade utgjorde inresande studenter 11 procent eller 7 900 studenter läsåret 2019/20. Kön fördelningen var jämn med 52 procent kvinnor och 48 procent män. Majoriteten av de inresande studenterna lämnar Sverige efter examen. Vid en uppföljning 2021 hade 68 procent av de examinerade inresande studenterna läsåret 2019/20 lämnat Sverige. Bara 32 procent av kvinnorna och 33 procent av männen bodde kvar i Sverige ett år efter att de examinerades (tabell 11).

Vilka är inresande studenter?

Inresande studenter är studenter som kommit till Sverige för att studera. De var inte folkbokförda i Sverige innan de påbörjade sina studier.

Gruppen inresande studenter består av utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram vid svenska universitet och högskolor samt studenter som anordnar sina studier i Sverige på egen hand, så kallade freemover-studenter. Freemover-studenter är

- personer som beviljats uppehållstillstånd för studier och där beslutet om uppehållstillstånd är fattat mindre än två år innan studierna påbörjades
- utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten
- övriga personer som saknar uppgift om svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system.

I gruppen inresande studenter ingår även studenter som läser på distans från ett annat land.

Tabell 11. Antal examinerade inresande studenter läsåret 2019/20 samt antal och andel som bodde kvar i Sverige ett år efter examen, totalt och uppdelat på kön.

	Totalt	Kvinnor	Män
Antal inresande studenter	7 900	4 090	3 800
Antal som bodde kvar i Sverige 2021	2 560	1 310	1 240
Andel som bodde kvar i Sverige 2021	32	32	33

Etableringsgraden för de inresande studenter som tog ut en examen läsåret 2019/20 och bodde kvar i landet 2021 var 65 procent. Den var lite högre för män (68 procent) än för kvinnor (62 procent) (tabell 12).

Tabell 12. Arbetsmarknadsställning (procent) ett år efter examen för inresande studenter som examinerades läsåret 2019/20, totalt och uppdelat på kön.

	Totalt	Kvinnor	Män
Etablerad	65	62	68
Osäker	11	11	11
Svag	19	21	16
Utanför	5	6	5

Eftersom en stor del av de inresande studenterna lämnar Sverige efter examen blir deras etableringsmått inte jämförbart med den övriga populationens. Det är också möjligt att en del inresande studenter som faller i kategorierna ”osäker ställning”, ”svag ställning” och ”utanför arbetsmarknaden” faktiskt har lämnat Sverige vid mätningstidpunkten. Därför jämförs inte de inresande studenterna med de svenska studenterna när det gäller etablering i den här rapporten. Frågan om de inresande studenterna som lämnar landet blir etablerade i ett annat land är inte heller möjlig att besvara utifrån vårt material.

Vad gör de etablerade?

I det här kapitlet presenterar vi vad de examinerade med en etablerad ställning på arbetsmarknaden arbetar med. Den gruppen kallas hädanefter ”de etablerade”. En genomgång görs av i vilken sektor de arbetade, deras yrkesställning, löneinkomst och vilka yrken de var etablerade inom. Kapitlet analyserar även i vilken utsträckning de etablerade var kvar i samma yrke fem år efter examen.

De viktigaste resultaten:

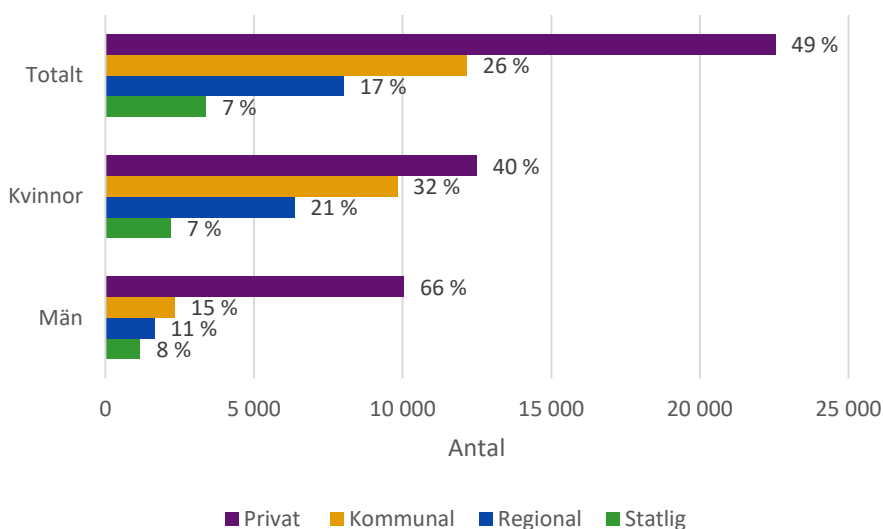
- Omkring hälften av de etablerade arbetar inom den privata sektorn. Bland män dominerar den privata sektorn betydligt tydligare än bland kvinnor.
- Bland kvinnorna finns drygt hälften inom kommunala eller regionala sektorn. Kvinnors och mäns fördelning i olika sektorer speglar könsskillnader i utbildningsinriktning.
- En hög andel personer med en konstnärlig examen kombinerar en anställning med ett eget företag.
- Den genomsnittliga årliga bruttolönen fem år efter examen varierar för etablerade med olika examina.
- Generella examina leder till en stor mängd olika yrken, medan de flesta med yrkesexamen hade ett yrke som var nära relaterat till utbildningsinriktningen.
- Yrkesexaminerade inom lärarutbildning och hälso- och sjukvårdsinriktningarna tenderar att stanna kvar inom sitt yrke de första åren efter examen. Inom några utbildningar minskade däremot andelen som stannade i yrket, exempelvis yrkeslärare, biomedicinska analytiker och barnmorskor.

Privat sektor störst

Den svenska arbetsmarknaden präglas av en sned könsfördelning. Av de män som tog en examen läsåret 2019/20 och var etablerade ett år efter examen arbetade en tydlig majoritet (66 procent) inom den privata sektorn. Den privata sektorn är den största sektorn även bland kvinnor (40 procent) men den dominerar inte lika tydligt. Bland kvinnor arbetade en tredjedel inom den kommunala sektorn och 21 procent inom den regionala sektorn, det vill säga totalt hälften av kvinnorna finns inom någon av dessa sektorer. För män är motsvarande andel 26 procent. Den statliga sektorn är betydligt mindre, men även här arbetade fler kvinnor än män (figur 7).

Kvinnors och mäns ojämna fördelning i olika sektorer speglar könsskillnader i utbildningsinriktning. Exempelvis är män i majoritet bland de examinerade inom teknik och tillverkning. De utbildningarna leder i hög grad till ett arbete inom den privata sektorn. Kvinnor är å andra sidan i majoritet inom många hälso- och sjukvårdsutbildningar som tenderar att leda till en anställning i den regionala sektorn

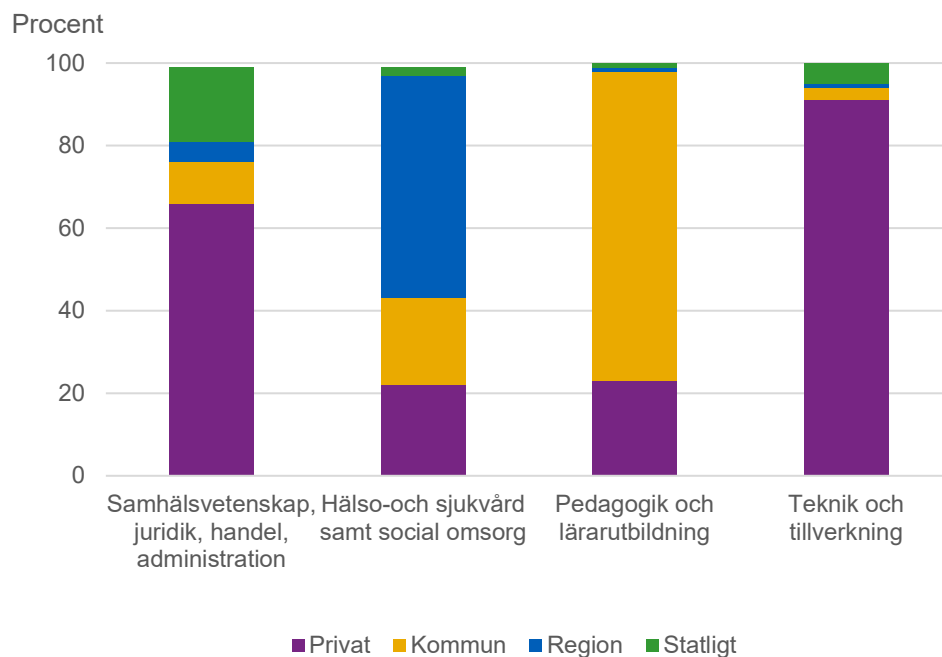
Figur 7. Antal och procent etablerade 2021 fördelade på privat, kommunal, regional och statlig sektor, totalt och uppdelat på kön. Examinerade läsåret 2019/20.

Det finns tydliga skillnader i vilken sektor man arbetar i beroende på utbildningsinriktning (figur 8). Majoriteten av de som studerat en utbildning med inriktning teknik och tillverkning och har etablerat sig på arbetsmarknaden arbetar i den privata sektorn (91 procent). Ett arbete inom den privata sektorn är däremot ovanlig för de som examinerade inom hälso- och sjukvård samt social omsorg (22 procent), liksom pedagogik och lärarutbildning (23 procent).

En utbildning inom hälso-och sjukvård samt social omsorg leder ofta till ett arbete i den regionala sektorn (54 procent), medan examinerade inom pedagogik och lärarutbildning till största delen arbetar i den kommunala sektorn (75 procent). Den statliga sektorn är den näst största arbetssektorn för examinerade inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration samt för examinerade inom teknik och tillverkning.

Figur 8. Andel etablerade 2021 fördelade på privat, kommunal, regional och statlig sektor för de fyra utbildningsinriktningarna med högst antal examinerade. Examinerade läsåret 2019/20.

En majoritet var anställda

Individens yrkesställning kan delas i tre kategorier: anställd, företagare och kombinator, se faktarutan *Yrkesställning*.

Av dem som examinerades 2019/20 och var etablerade 2021 hade 94 procent en anställning. En minoritet, 6 procent, var kombinatorer, det vill säga var både anställda och egenföretagare. Det var ovanligt att enbart vara företagare, endast 1 procent. Bland männen var det en något högre andel kombinatorer jämfört med kvinnorna, 7 respektive 5 procent (tabell 13).

Yrkesställning

En individ kan vara etablerad på arbetsmarknaden i tre olika yrkesställningar:

- anställd
- egenföretagare
- kombinator (både anställd och företagare).

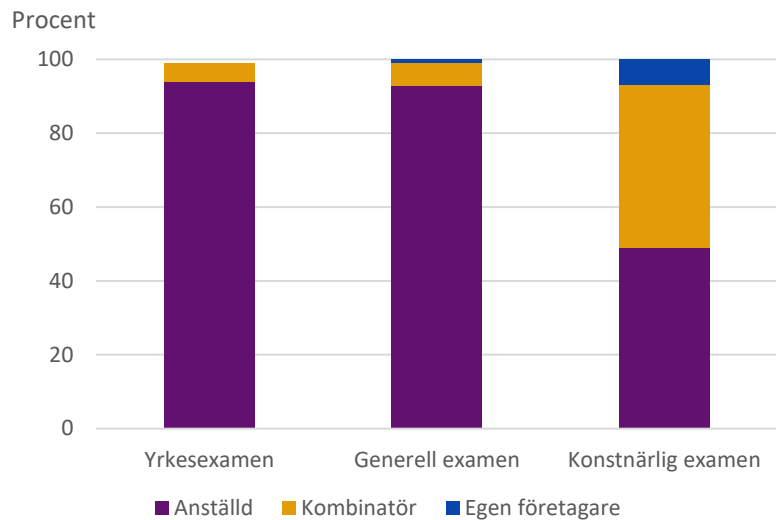
Som anställd räknas de som bara har anställningar och inte har någon form av eget företag. Till företagare räknas de individer som antingen har ett eget företag eller ett aktiebolag. En kombinator är en individ som kombinerar yrkesställningar genom att dels vara anställd, dels arbeta i ett eget företag. Kombinationen kan anta olika former. Individen kan kombinera en anställning som huvudsysselsättning med egenföretagande som bisyssla, egenföretagande som huvudsysselsättning och anställning som bisyssla alternativt kombinationen av att driva ett aktiebolag med en enskild firma.

Tabell 13. Yrkesställning för etablerade ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt	Kvinnor	Män
Anställd	94	95	92
Egenföretagare	1	0	1
Kombinator	6	5	7

En uppdelning på examenstyper visar att bland dem som hade en konstnärlig examen fanns det höga andelar kombinatorer (figur 9). Av de examinerade läsåret 2019/20 var 44 procent av de som var etablerade på arbetsmarknaden 2021 kombinatorer. Det var även vanligare att ha ett eget företag i den här gruppen. 7 procent av examinerade med en konstnärlig examen var egna företagare, medan motsvarande siffra för dem med en generell examen var 1 procent. Andelen egna företagare bland examinerade med en yrkesexamen var mycket liten och mindre är 0,5 procent.

Figur 9. Andel etablerade ett år efter examen fördelade efter yrkesställning och typ av examen. Examinerade läsåret 2019/20.

Stor variation i lön beroende på examen

Högskoleexaminerades löner fem år efter examen varierar beroende på vilken examen de tog. Variationen syns tydligt i figur 10 som visar fördelningen av den genomsnittliga årliga bruttolönen¹² fem år efter avlagd examen för examinerade läsåret 2015/16 som var etablerade på arbetsmarknaden.

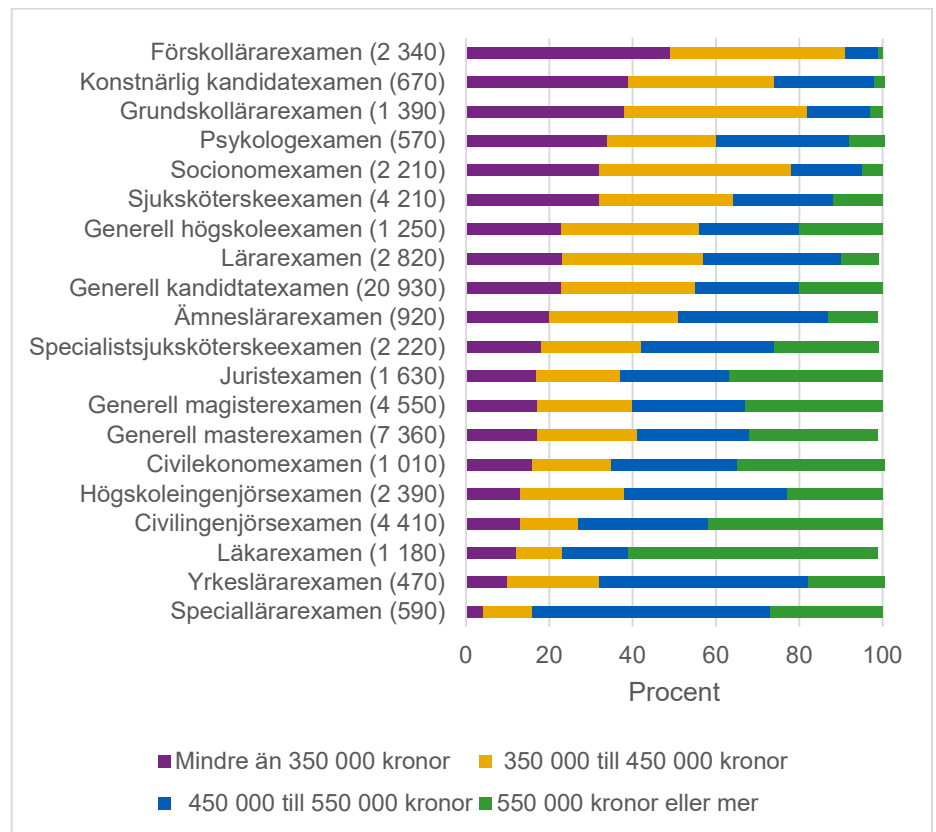
Medan 60 procent av de läkarexaminerade hade en årlig lön som översteg 550 000 kronor, hade bara 1 procent förskollärare en sådan lönenivå. Förutom läkare hade även en hög andel civilingenjörer, civilekonomer och jurister högavlönade jobb. Inom den lägsta lönekategorin (en årlig lön under 350 000 kronor) hade speciallärare den lägsta andelen. Det beror sannolikt på att speciallärarprogrammet är en påbyggnadsutbildning som kräver en tidigare lärarexamen, vilket gör att de examinerade speciallärarna är jämförelsevis äldre. Den genomsnittliga åldern vid examen bland speciallärare var 45 år, medan den var 30 år för de med en förskollärarexamen. Den sistnämnda gruppen var också överrepresenterade i den lägsta lönekategorin: 49 procent hade en lön som understeg 350 000 kronor. Även många grundskollärare befann sig i den lägsta delen av lönespektrumet.

Utöver löneskillnader mellan olika högskoleexamina finns det även dokumenterade skillnader i lönenivå mellan kvinnor och män med samma utbildning. För en analys av könsskillnader i inkomst bland

¹² Det är viktigt att notera att bruttolönmåttet inte tar hänsyn till om individen arbetat under hela året, arbetat deltid eller arbetat övertid. Därför skulle en variabel om lön omräknat till heltidslön vara ett bättre mått för att mäta hur mycket en specifik utbildning värderas på arbetsmarknaden.

högskoleexaminerade, se UKÄ:s rapport från 2019 *Inkomster fem år efter examen från högskolan.*

Figur 10. Andelarna med bruttolön i respektive kategori fem år efter examen, uppdelat på examen. Examinerade läsåret 2015–16 som var etablerade på arbetsmarknaden fem år efter examen för de 20 examina med högst antal examinerade.

Yrkesexaminerade i färre yrken medan de med generella examina finns i fler

Det här avsnittet beskriver de vanligaste yrkena för examinerade från olika examens kategorier. Yrkesuppgifterna kommer från SCB:s yrkesregister som klassificerar förvärvsarbetande personer efter det arbete som de utför. Läs mer om yrkesregistret i bilaga 4.

För vissa examina finns det ett eller ett fåtal yrken som de examinerade vanligtvis etablerar sig inom. Det förekommer också att utbildningar har olika inriktningar eller specialiseringar som är sammankopplade med ett specifikt yrke. Det kan bero på att det finns en reglering av de formella kraven på att få verka inom yrket och krav på legitimation. Det förekommer inom flera professioner främst inom hälso- och sjukvården; som läkare och sjuksköterskor. Sedan 2011 krävs det även en lärarlegitimation för att få en tillsvidareanställning som lärare, och för att

sätta betyg. Det finns också grupper där kraven på en viss utbildning inte är formaliserade i legitimationsförfaranden, men där den professionella gruppen är sammankopplad med specifika utbildningar och yrken, till exempel civilingenjörer.

Uppgifterna i det här avsnittet bör tolkas med viss försiktighet. Skälet är att det inte finns uppgifter för hela befolkningen i yrkesregistret. För de som examinerades läsåret 2019/20 saknas det uppgifter för 6,6 procent. Den andelen är i linje med befolkningen totalt sett.

Yrkesregistret varierar i detaljeringsgrad mellan olika områden. Det är bakgrunden till att bara de vanligaste yrkena för respektive examen ingår i redovisningen. I de fall där det finns väldigt många yrken, har vi gjort en bedömning av hur många som tas med i redovisningen.¹³

Av de som tog en yrkesexamen 2019/20 och var etablerade på arbetsmarknaden 2021 hade en majoritet ett yrke som var nära relaterat till examensinriktningen. För generella examina med olika ämnesinriktningar var det inte lika lätt att identifiera en eller ett fåtal yrkesgrupper som var lika nära kopplade till utbildningen som för yrkesexamina. Individer med generella examina var i stället mer spridda mellan yrkesgrupperna och fanns inom en bredare uppsättning yrken.

I följande avsnitt går vi igenom yrkesexamina och generella examina för respektive ämnesinriktning. Bara examina med mer än 50 examinerade redovisas. Uppgifter om antal är avrundade till närmsta tiotal i tabellerna 14–27 nedan. Observera att det i vissa fall leder till att summeringen för totalraden avviker.

Pedagogik och lärarutbildning

Utbildningarna som leder till en yrkesexamen inom pedagogik och lärarutbildning har alla en tydlig koppling till specifika läraryrken, vilket också framgår av tabell 14. Tydligast är det för de som avlagt en förskollärarexamen, där 92 procent arbetade som förskollärare ett år efter examen. För övriga lärarexamina finns det fler yrkesgrupper, men vid en sammanslagning blir det en hög andel som arbetar inom skolan. Till exempel arbetade 76 procent av examinerade med en speciallärarexamen som speciallärare eller specialpedagoger. Ett annat exempel är grundlärarexamen, där 74 procent av de etablerade arbetade som grundskollärare.

¹³ Den här rapporten redovisar de vanligaste yrken för olika examens kategorier. För en analys om matchningen mellan utbildning och yrke, se SCB:s rapport från 2018 *Matchningen på arbetsmarknaden – sambandet mellan utbildning och yrke*.

Tabell 14. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom pedagogik och lärarutbildning ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Förskollärarexamen	2 400		2 290		110	
Förskollärare	2 210	92	2 110	92	100	89
Grundläraresexamen	2 420		1 910		510	
Grundskollärare	1 800	74	1 510	79	290	57
Fritidspedagoger	500	20	300	15	200	39
Läraresexamen	690		510		180	
Grundskollärare	420	60	310	60	130	110
Förskollärare	90	13	90	17	10	4
Gymnasielärare	70	10	40	8	20	13
Specialläraresexamen	830		770		60	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	630	76	600	77	30	56
Grundskollärare	150	18	140	18	10	24
Specialpedagogexamen	510		480		30	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	380	75	350	74	30	82
Yrkesläraresexamen	440		270		170	
Lärare i yrkesämnen	250	56	130	49	110	68
Gymnasielärare	70	17	50	19	20	13
Ämnesläraresexamen	2 170		1 210		960	
Grundskollärare	1 300	60	740	61	560	59
Gymnasielärare	590	27	320	26	280	29

För de examinerade med en generell examen inom pedagogik och lärarutbildning var kopplingen till ett visst yrke inte lika tydlig som för dem med yrkesexamina. För dem med en kandidatexamen var den vanligaste yrkesgruppen personal- och HR-specialister. Bland de etablerade med en masterexamen arbetade flest som grundskollärare, vilket tyder på att många även hade en grundläraresexamen (tabell 15).

Tabell 15. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom pedagogik och lärarutbildning ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	340		280		60	
Personal- och HR-specialister	70	19	60	21	10	11
Magisterexamen	100		90		20	
Grundskollärare	20	17	20	19	..	..
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	20	17	20	20	..	..
Masterexamen	70		60		10	
Grundskollärare	10	19	10	22	..	..

Humaniora och konst

De flesta examinerade med en masterexamen inom humaniora och konst arbetade som planerare eller utredare, medan den vanligaste yrkeskategorin bland de med konstnärliga examina är musiker, sångare och kompositörer (tabell 16).

Det finns inga yrkesexamina som faller inom inriktningen humaniora och konst.

Tabell 16. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella och konstnärliga examina inom humaniora och konst ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	570		380		190	
Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister	30	6	30	8	..	..
Magisterexamen	100		600		40	
Präster	20	23	10	21	10	27
Övriga universitets- och högskolelärare	10	11	..	..	10	22
Masterexamen	170		120		50	
Planerare och utredare m.fl.	20	10	10	8	10	15
Konstnärlig kandidatexamen	140		80		60	
Musiker, sångare och kompositörer	20	15	10	11	10	20
Konstnärlig masterexamen	100		60		40	
Musiker, sångare och kompositörer	10	12	10	8	10	18

Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration

För de etablerade med en yrkesexamen inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration hade examinerade från psykologprogrammet den tydligaste kopplingen mellan utbildning och yrkesgrupp: 91 procent arbetade som psykologer (tabell 17).

De examinerade som avlagt en civilekonomexamen fanns inom en mängd yrken, bland annat som revisorer och redovisningsekonomer. Det speglar de olika inriktningarna som finns inom utbildningen.

Även de som avlagt en juristexamen fanns inom en mängd yrken, men 57 procent fanns inom kategorierna affärs- och företagsjurister samt övriga jurister.

Tabell 17. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina ett år efter examen inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration. Examinerade 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Civilekonomexamen	760		440		320	
Revisorer m.fl.	140	19	80	18	60	20
Redovisningsekonomer	100	13	50	12	50	15
Juristexamen	1 270		790		480	
Affärs- och företagsjurister	280	22	160	20	120	26
Övriga jurister	440	35	300	39	140	29
Psykologexamen	490		350		140	
Psykologer	440	91	320	91	120	92
Psykoterapeutexamen	160		130		30	
Psykologer	60	35	40	32	20	45
Psykoterapeuter	30	21	30	23	..	..

För de etablerade med en generell examen inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration fanns en stor yrkesvariation. Planerare och utredare är den vanligaste yrkesgruppen för alla examenskategorier förutom högskoleexamen (tabell 18). Till exempel arbetade 11 procent av de etablerade med en masterexamen inom det yrket. För personer med en kandidatexamen var personal- och HR-specialister det vanligaste yrket.

Tabell 18. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Högskoleexamen	190		130		60	
Fastighetsmäklare	30	15	10	10	20	27
Medicinska sekreterare, vårdadministratörer m.fl.	20	8	20	12	..	..
Kandidatexamen	5 820		3 980		1 830	
Personal- och HR-specialister	380	6	320	8	50	3
Magisterexamen	660		380		280	
Planerare och utredare m.fl.	50	8	30	7	20	9
Masterexamen	1 510		880		630	
Planerare och utredare m.fl.	170	11	100	12	70	10
Lednings- och organisationsutvecklare	130	9	70	8	60	10

Naturvetenskap, matematik och data

För dem med generella examina inom naturvetenskap, matematik och data var den största yrkesgruppen mjukvaru- och systemutvecklare m.fl. för alla examens kategorier. För dem med en kandidatexamen arbetade 31 procent i den yrkesgruppen (tabell 19).

Det finns inga yrkesexamina som faller inom inriktningen naturvetenskap, matematik och data.

Tabell 19. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom naturvetenskap, matematik och data ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Högskoleexamen	70		30		40	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	20	25	..	..	20	37
Kandidatexamen	1 720		770		950	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	540	31	170	22	370	39
Magisterexamen	140		60		70	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	20	17	..	..	20	25
Masterexamen	630		310		320	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	100	16	30	9	70	22

Teknik och tillverkning

För de etablerade med en yrkesexamen inom teknik och tillverkning hade de med en arkitektexamen relativt god koppling mellan utbildning och yrkesgrupp: 75 procent arbetade som arkitekter m.fl. Samma förhållande rådde för de etablerade med en landskapsarkitektexamen. Där arbetade sammanlagt 62 procent inom yrkesgrupperna landskapsarkitekt, planeringsarkitekt m. fl. och arkitekt (tabell 20).

För både etablerade med civilingenjörsexamina och högskoleingenjörsexamina var spridningen på yrken relativt stor. Det avspeglar dels att yrkesregistret har en ganska detaljerad indelning för tekniska yrken, dels att det finns många olika inriktningar inom civilingenjörsutbildningen och högskoleingenjörsutbildningen. Den vanligaste yrkeskategori för de med en civilingenjörsexamen var mjukvaru- och systemutvecklare m.fl., medan de med högskoleingenjörsexamina jobbade mest som ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning.

Tabell 20. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom teknik och tillverkning ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Arkitektexamen	140		80		60	
Arkitekter m.fl.	100	75	60	77	40	72
Civilingenjörsexamen	3 470		1 280		2 180	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	690	20	170	13	520	24
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	240	7	60	5	180	8
Lednings- och organisationsutvecklare	220	6	90	7	130	6
Högskoleingenjörsexamen	1 720		480		1 240	
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	250	14	90	19	160	13
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	150	9	20	4	130	11
Landskapsarkitektexamen	50		50		10	
Landskapsarkitekter	20	32	10	30	..	..
Planeringsarkitekter m.fl.	20	30	10	30	..	..

För de etablerade med en generell examen inom teknik och tillverkning var spridningen på yrken också stor. För dem med en masterexamen var den vanligaste yrkesgruppen mjukvaru- och systemutvecklare m.fl. För dem med en högskoleexamen var ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning den största yrkesgruppen (tabell 21).

Tabell 21. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom teknik och tillverkning ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Högskoleexamen	190		70		120	
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	20	11	10	17	10	7
Kandidatexamen	600		280		320	
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	30	4	20	7	10	2
Magisterexamen	150		70		80	
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	10	7	..	..	10	9
Planerare och utredare m.fl.	10	7	10	10	..	..
Masterexamen	940		290		650	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	140	15	30	12	100	16
Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	80	9	20	8	60	9
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	80	8	10	5	60	10

Lant- och skogsbruk samt djursjukvård

För de etablerade med en yrkesexamen inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård fanns den tydligaste kopplingen mellan utbildning och yrke för veterinärer. Av dem som tagit en veterinärexamen arbetade 87 procent som veterinärer (tabell 22).

De vanligaste yrkesområdena för agronomer var specialister och rådgivare inom lantbruk samt planerare och utredare.

Tabell 22. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Agronomexamen	70		50		20	
Specialister och rådgivare inom lantbruk m.m.	20	22	10	24	..	..
Planerare och utredare m.fl.	10	15	10	19	..	..
Veterinärexamen	60		50		10	
Veterinärer	50	87	50	85	..	..

För de med en kandidatexamen var djurskötare m.fl. den vanligaste yrkesgruppen, 65 procent av samtliga examinerade som var etablerade arbetade som det (tabell 23).

Tabell 23. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	130		110		10	
Djursjukskötare m.fl.	80	65	80	71	..	..

Hälso- och sjukvård samt social omsorg

Det finns en mängd olika yrkesexamina inom inriktningen hälso- och sjukvård samt social omsorg och de flesta av dem har en tydlig koppling mellan utbildning och yrke (tabell 24). Det är förväntat, eftersom utbildningarna brukar leda till yrken som kräver legitimation.

Den tydligaste kopplingen till ett specifikt yrke hade dem med en barnmorskeexamen: där arbetade 96 procent av de etablerade som barnmorskor. Även bland dem som avlagt en biomedicinsk analytikerexamen och en tandläkareexamen var det en tydlig koppling mellan utbildning och yrke. 94 respektive 93 procent arbetade inom det relaterade yrket. Bland etablerade med en röntgensjuksköterskeexamen arbetade 92 procent som röntgensjuksköterska. Även fysioterapeuter hade ett liknande mönster.

För de etablerade med en sjuksköterskeexamen arbetade 87 procent som grundutbildade sjuksköterskor, medan ytterligare 8 procent arbetade som geriatriksjuksköterskor. Bland läkarexaminerade arbetade 83 procent som AT-läkare och 15 procent som underläkare.

För specialistsjuksköterskor var bilden mer splittrad, men det beror på att den utbildningen är indelad i olika inriktningar som alla syftar till ett specifikt yrke. Det vanligaste yrket bland etablerade specialistsjuksköterskor var distriktsjuksköterska med 16 procent. Man kan dock konstatera att 14 procent av de etablerade med den examen arbetade som grundutbildade sjuksköterskor, vilket inte är en tjänst som kräver specialisering.

Bland etablerade med en apotekarexamen arbetade 70 procent antingen som apotekare eller som receptarie.

Bland etablerade med en studie- och yrkesvägledarexamen arbetade 77 procent i det motsvarande yrket. Bland socionomexaminerade var de vanligaste yrkesgrupperna socialsekreterare och biståndsbedömare m.fl.

Tabell 24. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Apotekarexamen	190		150		40	
Apotekare	70	36	50	36	20	38
Receptarier	60	34	50	34	10	35
Arbets terapeutexamen	280		240		30	
Arbets terapeuter	250	89	220	89	30	88
Barnmorskeexamen	310		300		..	
Barnmorskor	290	96	290	96	..	..
Biomedicinsk analytikerexamen	270		210		60	
Biomedicinska analytiker m.fl.	250	94	200	95	50	88
Dietistexamen	80		70		10	
Dietister	80	95	70	94	..	..
Fysioterapeutexamen	380		250		140	
Sjukgymnaster	350	92	230	95	120	88
Logopedexamen	110		110		10	
Audionomer och logopedier	100	85	90	84	..	..
Läkarexamen	1 230		700		540	
AT-läkare	1 020	83	590	84	440	82
Övriga läkare (underläkare)	180	15	100	14	80	15
Receptarieexamen	160		130		30	
Receptarier	110	71	90	68	20	82
Apotekare	30	17	20	19	..	..
Röntgensjuksköterskeexamen	140		100		30	
Röntgensjuksköterskor	130	92	100	92	30	91
Sjuksköterskeexamen	3 750		3 210		540	
Grundutbildade sjuksköterskor	3 280	87	2 800	87	480	88
Geriatrisksjuksköterskor	300	8	270	8	30	6
Socionomexamen	1 700		1 420		280	
Socialsekreterare	970	57	810	57	160	56
Biståndsbedömare m.fl.	260	15	230	16	30	10
Specialistsjuksköterskeexamen	2 330		2 000		330	
Distriktssköterskor	370	16	360	18	20	5
Grundutbildade sjuksköterskor	330	14	300	15	30	10
Barnsjuksköterskor	240	10	230	11	10	2
Studie- och yrkesvägledarexamen	210		190		20	
Studie- och yrkesvägledare	160	77	140	77	20	77
Tandläkarexamen	260		170		90	
Tandläkare	240	93	160	94	80	90

Bland etablerade med en generell examen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg hade många ett yrke som krävde legitimation och därför en relevant yrkesexamen. Till exempel arbetade 26 procent av dem med en kandidatexamen som grundutbildade sjuksköterskor. De har med största sannolikhet en yrkesexamen som sjuksköterska också, eftersom yrket kräver det (tabell 25).

Tabell 25. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	760		670		90	
Grundutbildade sjuksköterskor	190	26	180	27	20	16
Socialsekreterare	100	13	80	13	10	13
Tandhygienister	70	9	70	10	..	..
Magisterexamen	490		430		60	
Sjukgymnaster	80	17	70	16	10	17
Masterexamen	310		250		60	
Planerare och utredare m.fl.	20	6	10	6	..	..

Tjänster

Inom tjänster var det bara en yrkesexamen, officersexamen, som hade tillräckligt många examinerade för att ingå i analysen. För de examinerade som avlagt en officersexamen och var etablerade saknade 90 uppgifter om yrke (tabell 26).

Tabell 26. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom tjänster ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Officersexamen	70		10		60	
Utan uppgifter	60	90	..	..	50	88

För de etablerade med en kandidatexamen inom inriktningen är det stor spridning på yrkesgrupperna. Vanligast var ett arbete som personal- och HR-specialister eller butikssäljare inom fackhandel (tabell 27).

Tabell 27. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom tjänster ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

	Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	410		270		130	
Personal- och HR-specialister	20	5	20	7	..	..
Butikssäljare, fackhandel	20	5	10	5	..	..
Magisterexamen	50		30		30	
Utan uppgifter	10	20	..	..	10	40
Sjukgymnaster	10	16	10	23	..	..

De flesta vård- och lärarutbildade arbetade kvar fem år efter examen

För att se om de examinerade stannar kvar i de yrken de arbetade i efter examen, gjorde vi även en uppföljning fem år efter examen för examinerade läsåret 2015/16 från lärarprogram (tabell 28) och hälso- och sjukvårdsprogram (tabell 29). Dessa utbildningar är sammankopplade med specifika yrken som ställer krav på legitimation. Generellt verkar det som de examinerade från dessa program stannar kvar inom sitt yrke, åtminstone under de första åren efter examen.

För de flesta lärarutbildningar är det en relativt liten andel examinerade som bytt yrke. När det gäller de etablerade som tagit en grundlärarexamen arbetade samma andel (73 procent) som grundskollärare ett år och fem år efter examen. Även andelen specialpedagoger som arbetade i motsvarande yrke var oförändrad.

För etablerade med en yrkeslärarexamen minskade däremot andelen som arbetade som yrkeslärare från 65 procent efter ett år till 57 procent efter fem år. En del av bortfallet kan vara relaterad till en karriärutveckling: 4 procent av examinerade från denna utbildning var verksamma som rektorer fem år efter examen.

Även bland de förskollärarexaminerade minskade de som arbetade i motsvarande yrke under femårsperioden något: från 94 till 90 procent. Fem år efter examen jobbade dock något flera som förskolechefer eller grundskollärare.

Tabell 28. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom pedagogik och lärarutbildning ett och fem år efter examen. Examinerade läsåret 2015/16.

	1 år efter examen		5 år efter examen	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Förskollärarexamen	1 940		1 770	
Förskollärare	1 830	94	1 590	90
Grundlärarexamen	1 240		1 170	
Grundskollärare	900	73	850	73
Fritidspedagoger	260	21	240	20
Lärarexamen	2 460		2 450	
Grundskollärare	1 270	52	1 260	51
Gymnasielärare	480	20	470	19
Förskollärare	290	12	230	9
Speciallärarexamen	570		560	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	420	74	410	72
Specialpedagogexamen	370		370	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	290	78	290	78
Yrkeslärarexamen	420		420	
Lärare i yrkesämnen	270	65	240	57
Gymnasielärare	60	15	50	11
Grundskollärare	30	6	40	9
Ämneslärarexamen	810		780	
Grundskollärare	430	52	410	53
Gymnasielärare	270	33	240	30

För de flesta av vårdutbildningarna var det inte någon större skillnad mellan uppföljningen som gjordes ett år och den som gjordes fem år efter examen. Andelen etablerade var relativt konstant i respektive yrke. För några av utbildningarna hade det också skett en minskning. Exempelvis minskade andelen som arbetade som biomedicinska analytiker med 12 procentenheter. Minskningen sammanfaller med en ökning av andelen som arbetade som laboratorieingenjörer från 1 till 5 procent.

Även andelen arbetsterapeuter minskade med 7 procentenheter, men något fler arbetade som vårdare/boendestödjare. Barnmorskorna minskade med 5 procentenheter, från 95 till 90 procent.

När det gäller de examinerade som var etablerade efter att ha tagit en läkarexamen var andelen som arbetade som AT-läkare 84 procent ett år efter examen. När det hade gått fem år efter examen hade den siffran sjunkit till 3 procent, och i stället arbetade 86 procent som ST-läkare och 7 procent som övriga läkare.

Även examinerade från sjuksköterskeprogrammet som arbetade som grundutbildade sjuksköterskor minskade från 85 procent ett år efter examen till 59 procent fem år efter examen. Det beror delvis på att många utbildade sig vidare och bytte till ett yrke som kräver specialisering.

Tabell 29. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg ett och fem år efter examen. Examinerade läsåret 2015/16.

	1 år efter examen		5 år efter examen	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Apotekarexamen	170		170	
Apotekare	100	56	50	32
Receptarier	10	8	30	20
Arbetssterapeutexamen	310		300	
Arbetssterapeuter	270	88	240	81
Barnmorskeexamen	240		250	
Barnmorskor	230	95	220	90
Biomedicinsk analytikerexamen	280		240	
Biomedicinska analytiker m.fl.	260	95	200	83
Läkarexamen	970		980	
AT-läkare	810	84	30	3
ST-läkare	20	2	840	86
Övriga läkare (underläkare)	110	11	70	7
Röntgensjuksköterskeexamen	190		180	
Röntgensjuksköterskor	180	97	160	94
Sjuksköterskeexamen	3 590		3 140	
Grundutbildade sjuksköterskor	3 040	85	1 830	59
Geriatriska sjuksköterskor	330	9	300	9
Socionomexamen	1 820		1 770	
Socialsekreterare	1 070	59	840	48
Biståndsbedömare m.fl.	230	12	180	10
Kuratorer	160	9	280	16
Specialistsjuksköterskeexamen	1 990		1 980	
Distriktssköterskor	380	19	360	18
Grundutbildade sjuksköterskor	230	11	230	12
Intensivvårdssjuksköterskor	180	9	160	8
Tandläkarexamen	210		200	
Tandläkare	210	96	190	94

Var bor och arbetar de etablerade?

En viktig fråga för arbetsmarknadens kompetensförsörjning är i vilken utsträckning de examinerade med en etablerad ställning arbetar i samma region som de studerade. I det här kapitlet undersöker vi de etablerades geografiska spridning och regionala rörlighet. Vi börjar med att redovisa de etablerades bostadsregion och arbetsregion ett år efter avlagd examen. Därefter följer en analys av hur stor andel etablerade arbetade i samma region som de studerade.

De viktigaste resultaten:

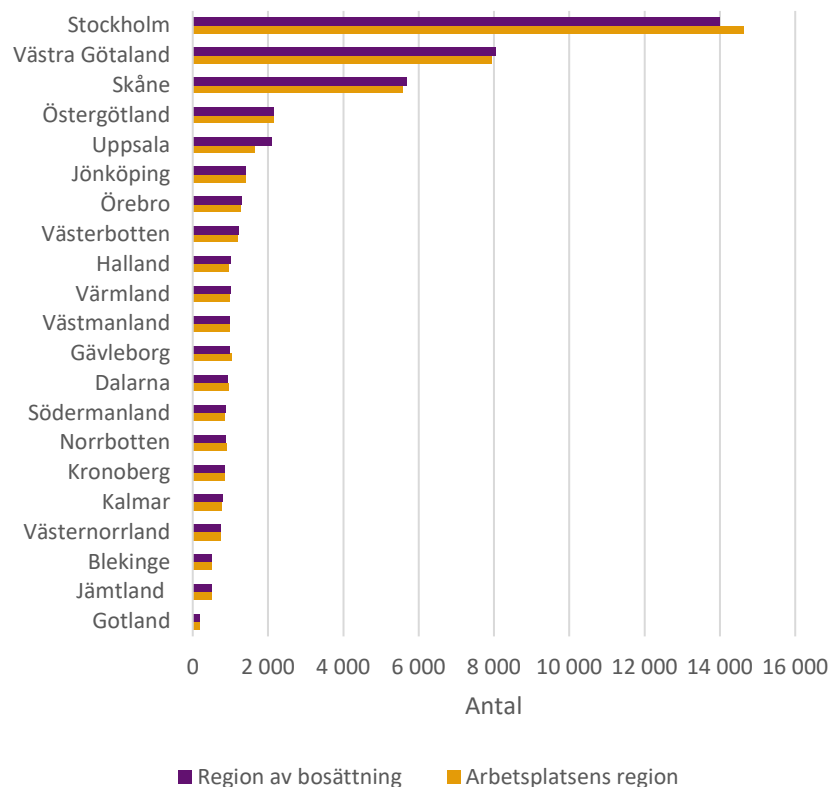
- Sex av tio examinerade läsåret 2019/20 med en etablerad ställning bodde och arbetade i en av Sveriges tre storstadsregioner. Storstadsregioner verkar behålla personerna som studerade där och lockar även många examinerade från resten av Sverige.
- Flyttmönstren skiljer sig mellan examinerade från olika program. Examinerade från yrkesprogram som finns vid få lärosäten har ofta en hög rörlighetsgrad, exempelvis läkare och tandläkare. Även civilekonomer och psykologer var relativt rörliga, trots att programmen finns på flera orter. Examinerade från sjuksköterskeprogrammet och förskolläraryrket hade de högsta andelarna etablerade som arbetade i samma region som de studerade. De programmen finns på många lärosäten och sjuksköterskor och lärare efterfrågas över hela landet.

Sex av tio etablerade bodde och arbetade i en storstadsregion

De examinerade med en etablerad ställning på arbetsmarknaden är koncentrerade till storstadsregioner. Sex av tio som tog en examen läsåret 2019/20 bodde och arbetade i en av Sveriges tre storstadsregioner: Stockholm, Göteborg (Västra Götaland) och Malmö (Skåne) ett år efter examen (figur 11).

De examinerade som arbetade i Stockholm var något flera än de som bodde i regionen. Stockholm är förknippad med goda arbetsförutsättningar för högskoleutbildade personer och är därför en pendlingsdestination för personer från närliggande regioner som Uppsala. Den sistnämnda regionen hade tvärtom flera bosatta etablerade än etablerade som arbetar i regionen.

Figur 11. Bostadsregion och arbetsplatsens region för etablerade ett år efter examen. Examinerade läsåret 2019/20.

Arbetsregionen och studieregionen

För att analysera i vilken utsträckning de etablerade arbetar i regionen där de studerade, måste vi definiera begreppen arbetsregion och studieregion. *Arbetsregionen* är länet där arbetsstället är beläget, medan *studieregionen* i den här rapporten motsvarar länet där lärosätet som utfärdade studenternas examina ligger. För lärosätena som har campus i

två olika län används båda länen som lärosätets hemlän. Det här gäller Uppsala universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Mälardalens högskola. Examinerade från Sveriges lantbruksuniversitet ingår inte i analyserna om flyttbenägenhet, eftersom lärosäten har campus i tre geografiskt avlägsna län. Lärosätenas hemlän redovisas i bilaga 5.

Resultaten om rörlighet efter examen kan påverkas av länens storlek och geografiska läge. Mindre län och mer centralt liggande län kan innebära att individerna enklare kan arbeta i ett närliggande län. För de som är bosatta i ett stort och mer avlägset län kan ett arbete utanför länet kräva en bostadsflytt.

En annan begränsning i vår analys är att den inte skiljer mellan campusstudenter och distansstudenter.¹⁴ Distansstudenter kan ha bostad och studerat i en helt annan ort än deras lärosätets hemlän.¹⁵ Det innebär att rörligheten efter examen för redovisningsgrupper som innehåller en hög andel distansstudenter kan överskattas. Rörlighetsmönster för examinerade från vissa yrkesutbildningar som ofta bedrivs på distans redovisas därför inte, som yrkeslärarprogrammet, speciallärarprogrammet och specialpedagogprogrammet.

Vi har heller inte uppgifter om ifall personerna arbetar på sitt arbetsställe eller huvudsakligen på distans, och möjligtvis från en annan ort.

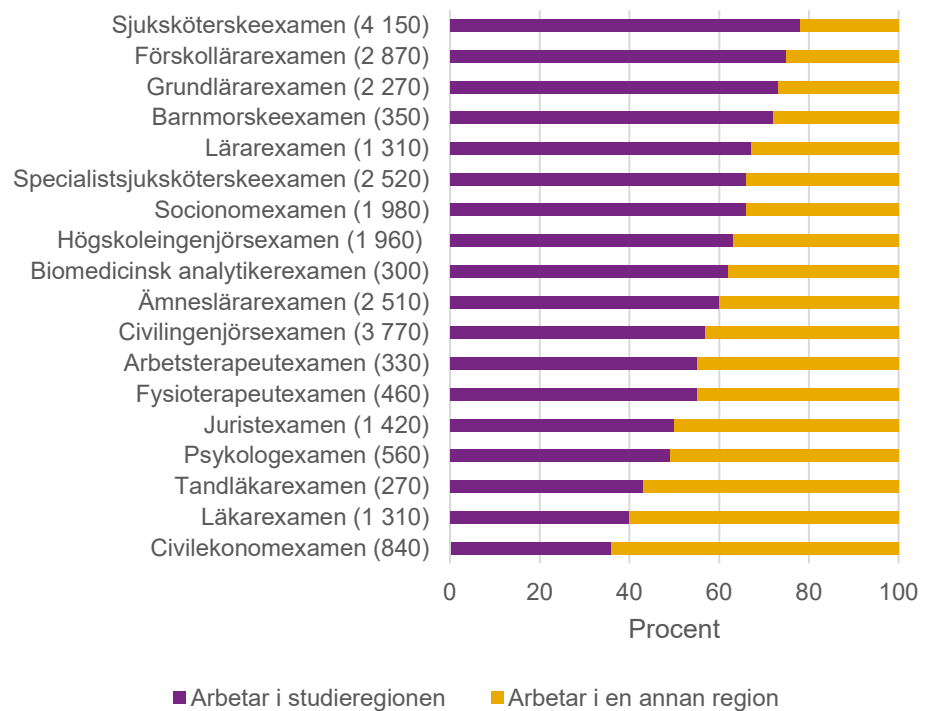
Stora skillnader i regional rörlighet mellan olika yrkesprogram

Figur 12 visar hur stor andel av de examinerade 2019/20 som var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen arbetade i samma region som de studerade. Figuren visar resultaten för 18 yrkesprogram med ett högt antal examinerade. Andelen etablerade som arbetade ett år efter avlagd examen i samma region som de studerade varierar betydligt mellan olika examina.

¹⁴ Andelen registrerade studenter som enbart studerade på distans av samtliga studenter var 23 procent läsåret 2019/20. Notera att vårterminen 2020 påverkas till viss del av pandemins utbrott, när satsningar gjordes på t.ex. sommarkurser. Det innebär en markant ökning av studenter på fristående kurser och till stor del även på distans (UKÄ & SCB, 2021).

¹⁵ Arbetsmarknadsställningen av examinerade som studerade på distans respektive på campus är något som UKÄ planerar att undersöka vidare i framtida analyser.

Figur 12. Andel etablerade som arbetade i studieregionen ett år efter examen. För 18 yrkesexamina med ett högt antal examinerade, läsåret 2019/20. Antal examinerade i undersökningspopulationen i parentes.

Den högsta rörlighetsgraden hade examinerade från civilekonomprogrammet: Bara en tredjedel arbetade i samma region som de studerade. Bland läkarexaminerade var motsvarande andel 40 procent. Andra yrkesprogram med hög rörlighetsgrad är tandläkarprogrammet, psykologprogrammet och juristprogrammet. Varannan examinerad från de utbildningarna jobbade i en annan region än där personen hade studerat.

För vissa yrkesexamina kan den höga flyttbenägenheten förklaras av att utbildningarna bara ges vid ett fåtal lärosäten. Det gäller tandläkarprogrammet (4 lärosäten), läkarprogrammet och juristprogrammet (7). Däremot var civilekonomerna väldigt rörliga, trots att utbildningarna ges vid 10 lärosäten. Deras rörlighet förklaras troligtvis av att jobbtillfällena som matchar med deras kvalifikationer koncentreras i storstadsregionerna. Bland civilekonomerna som arbetar i en annan region än studieregionen, arbetade hela 61 procent i Stockholmregionen och 16 procent i Västra Götaland.

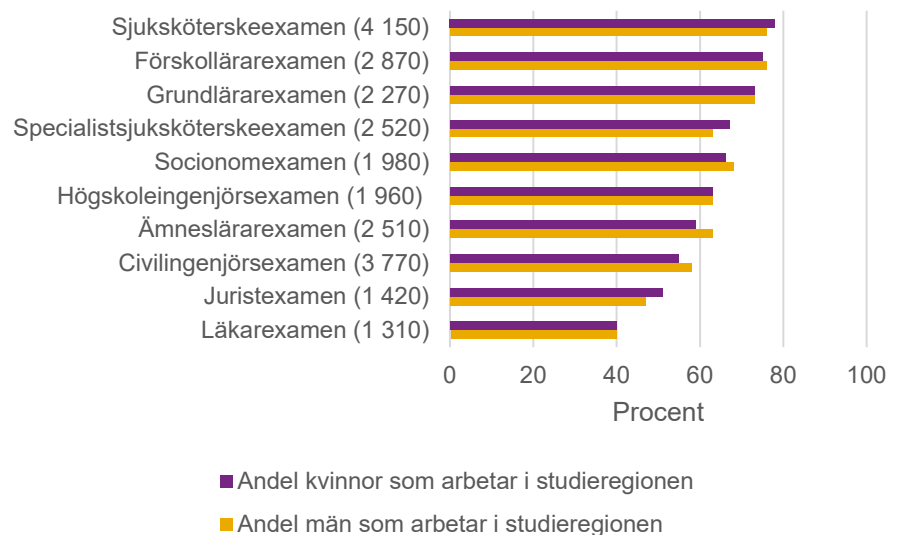
Den lägsta andelen rörliga fanns bland de etablerade med en sjuksköterskeexamen respektive en förskolläraryrkesexamen. Andelen som arbetade i samma region som de studerade var 78 procent respektive 75 procent. Även examinerade från grundläraryrkesprogrammet och barnmorskeprogrammet hade en relativt låg rörlighet. Mer än 70 procent som hade genomgått de här utbildningarna arbetade i samma region som de studerade ett år efter examen.

För en del utbildningar kan det här mönstret förklaras av att utbildningarna ges på campus vid ett stort antal lärosäten runt om i landet. Det är fallet för sjuksköterskeprogrammet (24 lärosäten), grundlärarprogrammet (18 lärosäten) och förskollärarprogrammet (17 lärosäten). Dessutom arbetar personer med de här utbildningarna inom vården och skolväsendet, det vill säga yrken som efterfrågas över hela landet.

Kvinnor och män kan ha något olika flyttmönster

För vissa yrkesutbildningar har kvinnor och män olika rörlighetsgrader. Kvinnor med en juristexamen är lite mer benägna att arbeta kvar i regionen där de studerat jämfört med män (figur 13). Ett liknande mönster finns bland sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor. Däremot är kvinnor med en civilingenjörsexamen mer rörliga än män. De här resultaten är i linje med en tidigare UKÄ-studie som visar att kvinnor som studerar vissa mansdominerade utbildningar och män som studerar på typiskt kvinnliga utbildningar är förhållandevis mer mobila.¹⁶

Figur 13. Andel etablerade som arbetade i studieregionen ett år efter examen, efter kön, för de 10 yrkesexamina med högst antal examinerade läsåret 2019/20. Antal examinerade i undersökningspopulationen i parentes.

¹⁶ UKÄ (2019). *Studenternas rörlighet inom Sverige*.

Examinerade i storstadsregionerna stannade kvar

Våra analyser visar att rörligheten bland examinerade med en etablerad ställning på arbetsmarknaden varierar betydligt beroende på i vilken region de studerade (figur 14).

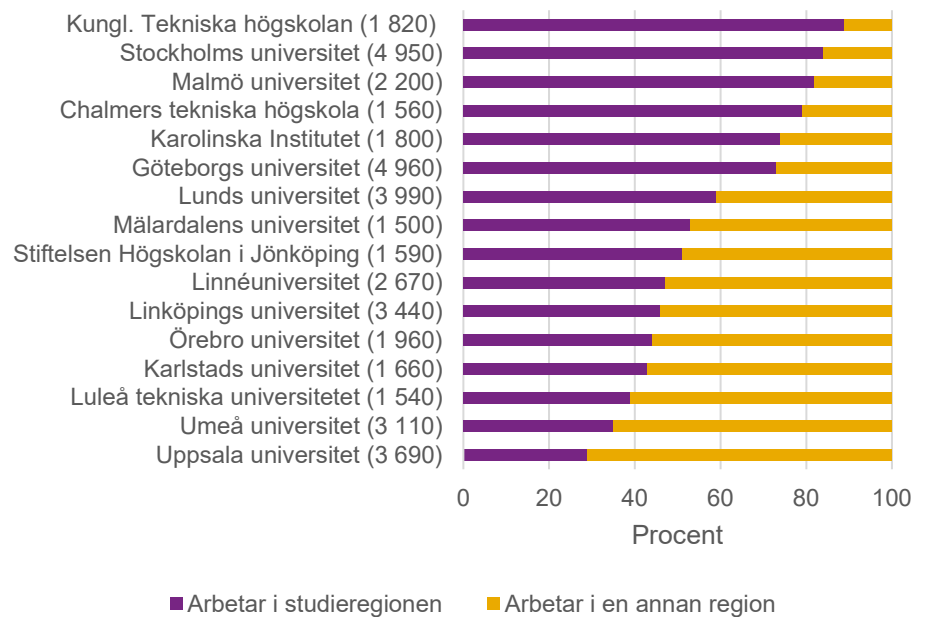
Den lägsta rörlighetsgraden hade examinerade från lärosätena i storstadsregionerna, framför allt i Stockholmsregionen. 89 procent av de examinerade från Kungl. Tekniska högskolan arbetade i Stockholmsregionen ett år efter avlagd examen. För examinerade från Stockholms universitet var motsvarande andelen 84 procent. Även examinerade från Malmö universitet och Göteborgs universitet arbetade i stor utsträckning i regionen där de studerade. Det tyder på goda rekryteringsmöjligheter för akademiker i lokala arbetsmarknader i storstadsregionerna.

Däremot var det endast 29 procent av examinerade läsåret 2019/20 som studerade på Uppsala universitet som arbetade i regionen ett år efter examen. Det kan delvis förklaras av Uppsalaregionens geografiska närhet till Stockholmsregionen, där det finns bra arbetsmarknadsförutsättningar för akademiker och en liten lokal arbetsmarknad i förhållande till storleken på universitetet. Nästan hälften (48 procent) av de examinerade från Uppsala universitet som var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen arbetade i Stockholmsregionen.

Även examinerade från Umeå universitet var benägna att arbeta i en annan region än studieregionen. 65 procent hade arbete utanför Västerbottens län ett år efter examen. En tidigare UKÄ-studie visar att breda universitet utanför storstadsregionerna, som Uppsala universitet och Umeå universitet, rekryterar studenter från andra regioner och att studenterna tenderar att lämna respektive region efter studierna.¹⁷

¹⁷ UKÄ (2019). *Studenternas rörlighet inom Sverige*.

Figur 14. Andel etablerade som arbetade i studieregionen ett år efter examen, efter lärosäte, för de 16 lärosäten med högst antal examinerade läsåret 2019/20. Antal examinerade i undersökningspopulationen per lärosäte i parentes.

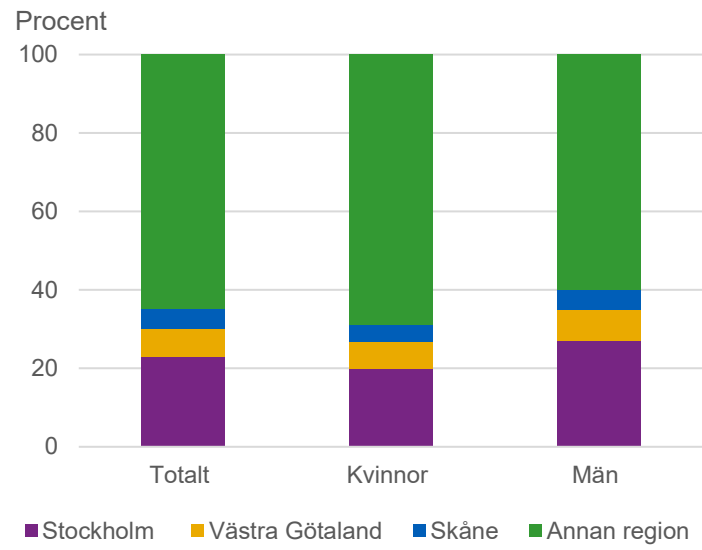
Storstadsregionerna lockar många examinerade från resten av Sverige

Storstadsregionerna har inte bara en tendens att behålla de examinerade, utan lockar även examinerade från andra delar av landet. Mer än en tredjedel av de examinerade 2019/20 som studerade utanför storstadsregionerna arbetade i en av dessa tre regioner ett år efter examen: 23 procent i Stockholm, 7 procent i Västra Götaland och 5 procent i Skåne (figur 16). Andelen som arbetade i Stockholm var högre bland män (27 procent) än bland kvinnor (20 procent) (figur 15).

Det kan finnas flera orsaker bakom storstadsregionernas attraktionskraft. Deras arbetsmarknader kan erbjuda mer fördelaktiga förutsättningar för akademikers sysselsättning. Flyttningar från mindre till större regioner är också förknippade med positiva lönepremier för högskoleexaminerade.¹⁸

¹⁸ Tillväxtanalys (2019). *Flyttningar efter universitetsexamen, självselektion och regionala lönepremier*. Working paper 2019:03.

Figur 15. Arbetsregion (i procent) för etablerade examinerade läsåret 2019/20 som studerade vid ett lärosäte utanför storstadsregionerna. Totalt och uppdelat på kön.

Avslutande reflektioner

Kompetensförsörjning är en stor utmaning för samhället, både i Sverige och internationellt. I Sverige råder arbetskraftsbrist i samhällsviktiga yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården och utbildningsväsendet. Även arbetsgivare i näringslivet möter svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens, inte minst inom IT-branschen och teknik. Båda anses som nyckelbranscher för att åstadkomma den gröna omställningen.

Högskolor och universitet har genom sitt utbildningsutbud en viktig roll i att tillgodose arbetsmarknadens behov av rätt kompetens. Utbudet ska både motsvara studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. För vissa utbildningar som leder till samhällsviktiga yrken där det råder arbetskraftsbrist har staten styrt dimensioneringen av högskolans utbildning genom att sätta mål för antal examina eller genom riktade utbyggnader.

Högskolans roll inom kompetensförsörjning är komplex och påverkas av olika faktorer som att tillräckligt många studenter söker sig till utbildningar som leder till examen inom bristyrken och att de slutför sina studier. Dessa faktorer påverkas delvis av arbetsmarknadens läge. Andra faktorer som kan påverka lärosätenas möjligheter att bygga ut utbildningar är brist på universitetslärare eller att verksamhetsförlagda delar av utbildningen utgör en flaskhals. Från ett kompetensförsörjningsperspektiv är det även viktigt att utbildningar håller en hög kvalitet och att det finns möjligheter för vidareutbildning och livslångt lärande.

Majoriteten etablerar sig snabbt - även under pandemin

Denna rapport visar att majoriteten av högskoleexaminerade etablerar sig snabbt på arbetsmarknaden. Av de som tog en examen på grund och avancerad nivå läsåret 2019/20 var 84 procent etablerade ett år efter examen. Vi kan också konstatera att pandemin inte har haft någon större påverkan på högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Etableringsgraden för de examinerade läsåret 2019/20 var ungefär densamma som för de examinerade läsåret 2017/18 som kom ut på arbetsmarknaden innan pandemin inträffade. Samtidigt finns det några tecken på en försämrad arbetsmarknad för examinerade läsåret 2019/20. Etableringen för män var något lägre jämfört med examinerade innan pandemin. En något större andel av både kvinnor och män som examinerades under 2019/20 hade dessutom en osäker ställning på arbetsmarknaden. Fler examinerade läsåret 2019/20 fortsatte också att studera jämfört med de som tog en examen innan pandemin. Att flera

valde att fortsätta studera under pandemin kan delvis förklara pandemins begränsade påverkan på examinerades etablering.¹⁹

Behov av utveckling av utbildningsutbudet

Även om övergången från högskolestudier till arbetslivet är relativt smidig för de flesta finns det variationer i etableringsgraden mellan olika examina och inriktningar. Flera yrkesutbildningar leder till en särskilt hög etableringsgrad, som utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, pedagogik och lärarutbildning, samt civilingenjörsutbildning. Många av dessa utbildningsgrupper kännetecknas av arbetskraftsbrist, ett tillstånd som riskerar att kvarstå under de kommande åren. Enligt SCB:s och UKÄ:s prognoser finns det till exempel en risk för fortsatt stor brist på förskollärare, grundskollärare med inriktning mot arbete i fritidshem, yrkeslärare, biomedicinska analytiker, specialistsjuksköterskor och barnmorskor.²⁰ Andra utbildningar leder till en förhållandevis låg etableringsgrad. Det gäller generell examen inom humaniora och konst, där bara drygt hälften av de examinerade 2019/20 var etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen. Prognoser visar på fortsatt överskott på de utbildningsgrupperna. Utvecklingen inom AI-området kan dock leda till att arbetsmarknaden efterfrågar vissa kompetenser inom humaniora i framtiden, exempelvis inom etik och filosofi.

Våra analyser visar också att en examen på avancerad nivå inte alltid leder till en säkrare etablering på arbetsmarknaden. Endast för två inriktningar: pedagogik och lärarutbildning och hälso- och sjukvård samt social omsorg ger generella examina på avancerad nivå en något högre etablering än motsvarande examen på grundnivå.

Universitet och högskolor ska anpassa sitt utbildningsutbud efter studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Både individ och samhället investerar i utbildningen och då är det viktigt att det ger avkastning i form av en god ställning på arbetsmarknaden för den examinerade. Samtidigt har högskolan ett bildningsuppdrag. Men samhällets stora behov av kompetens på olika områden innebär att både befintliga och nya utbildningar kontinuerligt behöver utvecklas. Att vissa utbildningsprogram leder till en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden efter studierna innebär också att det bör finnas ett visst utrymme för lärosätena att ytterligare anpassa sitt utbildningsutbud.

¹⁹ Det är också fler studenter som stannade på sina utbildningar under coronapandemin. Läs mer i UKÄ:s rapport från 2023 *Kvarvaron i högskolan ökar i kristider*.

²⁰ Läs mer i SCB:s rapport från 2021 *Trender och Prognoser 2020* och UKÄ:s (2021) rapport *Prognoser för behovet av högskoleutbildade*.

Arbetsgivarnas roll i kompetensförsörjningen

Generella examina leder till en stor mängd olika yrken medan en majoritet av de som avlagt en yrkesexamen har ett yrke som var nära relaterat till utbildningsinriktningen. Yrkesexaminerade inom lärarutbildning och hälso- och sjukvårdsinriktningarna etableras inom motsvarande yrke och tenderar att stanna kvar inom sitt yrke, åtminstone under de första åren efter examen.

För några av utbildningarna hade det dock skett en minskning av andelen som arbetade i motsvarande yrke fem år efter examen, exempelvis för yrkeslärare, biomedicinska analytiker och barnmorskor.^{21 22} Ett yrkesbyte kan ingå i karriärutvecklingen men också drivas av andra faktorer som exempelvis önskan om bättre arbetsförhållanden. Utöver tillgången på högskoleutbildad arbetskraft är arbetsgivarnas förmåga att behålla medarbetare med rätt kompetens en viktig aspekt av kompetensförsörjningen.

Flyttmönstren efter examen påverkar

Utbudet och efterfrågan på olika kompetenser skiljer sig mellan olika regioner. Att majoriteten av högskoleexaminerade bor och arbetar i storstadsområdena är ett välkänt fenomen. Det kan delvis förklaras av den stora koncentrationen av lärosäten i dessa regioner, men även av att många väljer att flytta dit efter studierna, lockade av mer fördelaktiga sysselsättningsförutsättningar.

Våra analyser visar att andelen examinerade som arbetar i samma region där de studerade skiljer sig betydligt mellan olika examina och lärosäten. Denna typ av statistik om högskoleexaminerades flyttmönster kan regionerna använda som underlag i sitt arbete med kompetensförsörjning.

En väl fungerade kompetensförsörjning kräver många insatser

Utmaningarna för kompetensförsörjningen är stora och alla inblandade bör göra vad de kan för att bidra till en väl fungerade kompetensförsörjning. Med denna rapport har vi identifierat några områden där det finns utvecklingsmöjligheter:

²¹ Skolverkets rapport från 2023 *Lärare utanför yrket* beskriver resultaten av en enkätundersökning bland lärare som lämnat yrket.

²² En rapport av Nationella vårdkompetensrådet (2023) om kompetensförsörjning av barnmorskor drog slutsatsen att det inte råder brist på sysselsatta personer med barnmorskeexamen i riket utan att det snarare förefaller råda brist på barnmorskor som arbetar som barnmorskor i hälso- och sjukvården, i huvudsak i förlossningsvården.

- Samhällets stora behov av kompetens på olika områden innebär att både befintliga och nya utbildningar kontinuerligt behöver utvecklas. Att vissa utbildningsprogram leder till en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden efter studierna innebär också att det bör finnas ett visst utrymme för lärosätena att med stöd av vårt underlag ytterligare anpassa sitt utbildningsutbud.
- Arbetsgivarna behöver öka sin förmåga att behålla utbildade medarbetare.
- Fler råd och arenor som samlar utbildningsanordnare och arbetsgivare inom specifika områden med syftet att diskutera och åtgärda problem som rör kompetensförsörjning kan vara en åtgärd som ytterligare främjar kompetensförsörjningen. Idag finns det exempelvis Nationella vårdkompetensrådet och en sektorsarena inom digital spetskompetens håller på att utvecklas.

Referenser

Nationella vårdkompetensrådet (2023). *Kompetensförsörjning av barnmorskor i hälso- och sjukvården med fokus på förlossningsvården – Uppdrag att föreslå insatser för att stärka attraktiviteten och kompetensförsörjningen av barnmorskor i förlossningsvården* S2022/00902. Rapport 2023:3.

Skolverket (2023). *Lärare utanför yrket 2022/2023*.

Statistikmyndigheten SCB (2018). *Matchningen på arbetsmarknaden – sambandet mellan utbildning och yrke*. Analyser om utbildning och arbetsmarknad: A40 – Temarapporter.

Statistikmyndigheten SCB (2021). *Trender och Prognoser 2020 Befolkning, utbildning, arbetsmarknad – med sikte på år 2035*.

Tillväxtanalys (2019). *Flyttningar efter universitetsexamen, självselektion och regionala lönepremier*. Working paper 2019:03.

Universitetskanslersämbetet (2023). *Kvarvaron i högskolan ökar i kristider*.

Universitetskanslersämbetet (2023). *Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstudiestödet: Sammanställning och analys*.

Universitetskanslersämbetet (2023). *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan. Grundnivå och avancerad nivå 2019/20*. <https://www.uka.se/vara-resultat/statistik/hogskolan-i-siffror> [hämtat 2023-11-17].

Universitetskanslersämbetet (2023). *Etablering på arbetsmarknaden för personer som kompletterat utländsk examen*.

Universitetskanslersämbetet (2021). *Prognoser för behovet av högskoleutbildade*.

Universitetskanslersämbetet (2021). *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden. Examinerade 1998–2017*. Rapport 2021.

Universitetskanslersämbetet (2019). *Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan. Grundnivå och avancerad nivå 2012/13–2014/15*. Rapport 2019:22.

Universitetskanslersämbetet (2019). *Inkomster fem år efter examen från högskolan*. Statistisk analys.

Universitetskanslersämbetet och Statistikmyndigheten SCB (2021).
*Universitet och högskolor. Studenter och examinerade på grundnivå och
avancerad nivå 2019/20. UF 20 SM 2101.*

Lagar och förordningar

Förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet.

Bilaga 1

Beskrivning av etableringsmättet

Det här kapitlet innehåller en detaljerad genomgång av hur statistiken om etableringen på arbetsmarknaden är framtagen.

I vår undersökning mäts etableringen på arbetsmarknaden för dem som har examinerats på grundnivå och avancerad nivå i Sverige läsåren 2015/16–2019/20. Uppföljningen sker i de flesta fall 1–1,5 år efter avlagd examen. Vissa årgångar även följs upp 3–3,5 år och 5–5,5 år efter examen.

Grunden till vår uppföljning består av SCB:s longitudinella integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier LISA. Där finns uppgifter om samtliga personer i åldern 16 år och äldre som var folkbokförda i Sverige respektive år, bland annat födelseregion, sysselsättning, inkomster och yrke.

Arbetsmarknadsställning

Vi delar in personerna som ingår i uppföljningen i fyra kategorier utifrån vilken ställning de har på arbetsmarknaden:

- **Etablerad:** God ställning på arbetsmarknaden.
- **Osäker:** Relativt låg arbetsinkomst eller förekomst av arbetslöshet.
- **Svag:** Låg arbetsinkomst eller förekomst av heltidsarbetslöshet en stor del av året.
- **Utanför:** Ingen arbetsinkomst.

Dessa fyra kategorier har inkluderats i analysen (och utgör nämnaren i andelsberäkningen). Andelen etablerade beräknas genom att antalet etablerade divideras med summan av antalet etablerade, antalet med osäker ställning, antalet med svag ställning och antalet som var utanför arbetsmarknaden.

Etablerad på arbetsmarknaden

För att definieras som etablerad på arbetsmarknaden krävs att individen uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Individen är sysselsatt i november månad det aktuella uppföljningsåret enligt den definition som Statistiska centralbyrån (SCB) använder i sysselsättningsregistret.
- Den sammanräknade arbetsinkomsten under året ska överstiga 260 300 kronor (år 2021).²³
- Det ska inte finnas några händelser som visar perioder av arbetslöshet eller att individen har varit föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder under året. Arbetslösheten kan vara på hel- eller deltid och gäller även arbetssökande med tillfällig timanställning.
- Individen definieras inte som studerande eller ”utanför populationen” (se definitioner nedan).

Den definition av etablerad som används här är på många sätt snäv. Det är flera villkor som måste vara uppfyllda under uppföljningsåret för att en person ska räknas som etablerad, och definitionen avser därmed en person med en relativt god ställning på arbetsmarknaden. De som tillhör gruppen etablerade har haft en förhållandevis smidig övergång från utbildning till arbetsliv.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomsten var i intervallet 220 400–260 300 kronor (år 2021).
- Individen har en lägre arbetsinkomst än 220 400 kronor, men betraktas som företagare, det vill säga har inkomst från aktiv näringsverksamhet.
- Arbetsinkomsten överstiger 260 300 kronor, men det förekommer arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder under året.
- Arbetsinkomsten överstiger 260 300 kronor, men individen uppfyller inte kriteriet ”sysselsatt i november månad”.
- Individen definieras inte som studerande eller ”utanför populationen” (se definitioner nedan).

Svag ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomsten var i intervallet 1–220 399 kronor (år 2021). I den här gruppen kommer arbetsinkomsten enbart från anställning.
- Arbetsinkomsten överstiger 220 399 kronor, men det finns förekomst av arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 270 dagar under året.

²³ Arbetsinkomsten har räknats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996, vilket är det första året som ingår i beräkningen av etableringen av examinerade på grundnivå och avancerad nivå.

- Individen definieras inte som studerande eller ”utanför populationen” (se definitioner nedan).

Utanför arbetsmarknaden

- Det saknas inkomst från förvärvsarbete under det aktuella året.
- Individen definieras inte som studerande eller ”utanför populationen”.

Två grupper ingår inte i beräkningarna för de redovisningar som avser ställningen på arbetsmarknaden: studerande och gruppen ”utanför populationen”.

Studerande

Studerande ingår inte i beräkningen för de redovisningar som avser ställningen på arbetsmarknaden.

Som studerande räknas en individ om följande kriterier är uppfyllda:

- Individen har under det aktuella året varit registrerad i högskolans forskarutbildning.
- Individen har under det aktuella året varit registrerad i högskolans utbildning på grundnivå eller avancerad nivå samtidigt som individen fått studiestöd.
- Individen har inte varit registrerad i någon högskoleutbildning, men fått minst 4 100 kronor i studiestöd (år 2021).

Utanför populationen

Gruppen ”utanför populationen” ingår inte i beräkningen för de redovisningar som avser ställningen på arbetsmarknaden.

Till gruppen ”utanför populationen” hör personer som avlidit, utvandrat eller som har ett personnummer som inte finns i registret över totalbefolkningen (RTB).

Till ”utanför populationen” räknas en individ om följande kriterier är uppfyllda:

- Individen var inte folkbokförd i Sverige den 31 december under det aktuella året.
- Individen var inte folkbokförd i Sverige den 31 december året efter det aktuella året. Det här gäller enbart dem som inte tillhörde gruppen etablerade under det aktuella året.
- Individen saknar helt inkomster i Sverige under det aktuella året. Den disponibla inkomsten var 0 kronor.

Inkomstgränserna för att definiera olika ställningar på arbetsmarknaden har justerats för varje år sedan 1996, vilket är det första året som ingår i beräkningen av etableringen av examinerade på grundnivå och avancerad nivå. Den genomsnittliga löneförändringen på arbetsmarknaden används som uppräkningsfaktor för nästkommande uppföljningsår.

Inkomstgränserna som har använts för att definiera individers arbetsmarknadsställning under perioden 2006–2021 redovisas i tabell 30.

Tabell 30. Inkomstgränser i kronor för definitionen av högskoleexaminerades arbetsmarknadsställning.

År	Lägre gräns	Övre gräns
2006	148 500	175 400
2007	153 200	181 100
2008	160 900	190 200
2009	165 700	195 800
2010	168 700	199 300
2011	172 200	203 500
2012	177 000	209 100
2013	181 700	214 700
2014	186 500	220 400
2015	190 100	224 600
2016	194 900	230 200
2017	200 200	236 500
2018	205 500	242 800
2019	209 700	247 700
2020	214 500	253 300
2021	220 400	260 300

Data

Flera olika datakällor har använts för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden eller för att fastställa om de examinerade fanns kvar till förfogande på den svenska arbetsmarknaden. Huvudkällan för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden har varit inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, de standardiserade räkenskapsutdragen, sociala transfereringar från Försäkringskassan och studieersättningar från Centrala studiestödsnämnden (CSN). Uppgifter om sysselsättning har hämtats från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Arbetsförmedlingens uppgifter om registrerade arbetssökande har använts som information om arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

De ovan nämnda uppgifterna finns samlade i SCB:s databas Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Huvudsyftet med LISA är att samla information från flera olika register inom det breda området utbildning,

sysselsättning och inkomster. LISA omfattade vid rapportens framtagande uppgifter för perioden 1990–2021. Varje år utökas databasen med ytterligare en årgång. Populationen i databasen består av alla som är 16 år och äldre och som är folkbokförda i Sverige den 31 december aktuellt år.

Uppgifter om avlagda examina från grundläggande högskoleutbildning samt uppgifter om fortsatta studier bland annat i forskarutbildningen har hämtats från Universitets- och högskoleregistret vid SCB.

I den här studien har de gamla lärarexamina före 2011 års lärarutbildningsreformer slagits samman under kategorin *Lärarexamen*. Magisterexamen, magisterexamen från 2007 och tidigare samt magisterexamen med ämnesbredd slagits samman under kategorin *Magisterexamen*.

Bilaga 2

Läsanvisning

Tabeller och diagram ger uppgifter om antal eller andelar (%).

- Uppgifter om antal lägre än 4 är ersatt med (..) i tabeller.
- Uppgifter om antal är avrundade till närmsta tiotal i rapporten. Observera att det i vissa fall leder till att summeringen för totalraden avviker.
- Uppgifter om andelar redovisas inte för grupper om det är mindre än 20 individer i nämnaren.
- Uppgifter om andelar är avrundade till heltal.

Bilaga 3

Definitioner och begreppsförklaringar

Arbetsinkomst

Arbetsinkomsten²⁴ omfattar kontant bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, sjukpenning, graviditetspenning, smittbärrpenning, sjuklönegaranti, skattepliktig arbetsskadeersättning, rehabiliteringsersättning, föräldrapenning vid barns födelse och adoption, tillfällig föräldrapenning vid vård av barn samt närståendepenning.

Arbetsinkomsten används i den här studien för att definiera individernas ställning på arbetsmarknaden. Brytpunkterna i arbetsinkomsten för att räknas som etablerad, med osäker ställning eller svag ställning har justerats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996. Inkomstgränserna som har använts för att definiera individers arbetsmarknadsställning under perioden 2006–2021 redovisas i tabell 30 i bilaga 1.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder syftar till att stärka individens förutsättningar att få och behålla ett arbete. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder har varierat under åren. De arbetsmarknadspolitiska insatserna och programmen 2021 består av

- program med aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning
- stöd till arbetsgivare vid anställning
- insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

²⁴ I SCB:s register benämns dessa "Förvärsinkomst" och "Arbetsrelaterade ersättningar". I den här rapporten används i stället det tidigare, förenklade, begreppet "arbetsinkomst". Arbetsrelaterade ersättningar är de ersättningar som inte är kontant bruttolön och inkomst från aktiv näringsverksamhet, men ersättningen baseras på tidigare förvärsinkomst.

Arbetsställets län (arbetsregion)

Det län där arbetsstället är beläget. Anges med länskod. Kod enligt indelningen den 1 januari påföljande år. Uppgiften hämtas från Företagsregistret och avser det huvudsakliga arbetsstället under uppföljningsåret.

Om uppgifter om arbetsstället saknas anges individens bostadslän som arbetsstället. För kommunanställda som inte kan hänföras till ett visst arbetsställe eller har växlande arbetsplats anges arbetsgivar kommunens länskod som arbetsstället.

Baspopulation

Baspopulationen omfattar alla individer som tog en examen på grundnivå eller avancerad nivå under uppföljningsåren.

Bostadsregion

Bostadsregionen avser regionen (länet) där personen var folkbokförd den 31 december under uppföljningsåret. Uppgifterna kommer från Registret över totalbefolkningen (RTB).

Deltidsarbetslöshet

För att betraktas som deltidsarbetslös krävs att individen tagit emot arbetslöshetsersättning. En timanställd som samtidigt varit arbetssökande anses också vara deltidsarbetslös.

Examen

Examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examenstillstånd för berörd examen. Examen kan indelas i tre typer: yrkesexamen, generell examen och konstnärlig examen.

Företagare

Personer som har ett företag som sitt huvudsakliga förvärvsarbete klassificeras som företagare. Företagare kan vara antingen egenföretagare eller driva ett företag (aktiebolag) i delägarskap med någon annan. Uppgiften kommer från SCB:s definition enligt begreppet yrkesställning.

Förvärvsarbetande

Förvärvsarbetande är ett begrepp inom den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) som används för att beskriva sysselsättningen i Sverige. För att klassificeras som förvärvsarbetande krävs att personen har en löneinkomst som överstiger ett skattat gränsvärde, alternativt deklarerat för aktiv näringsverksamhet under det aktuella året.

Från och med referensår 2019 fastställs personernas sysselsättningsstatus utifrån uppgifter i arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI) som arbetsgivare månatligen lämnar in till Skatteverket. Personen som har fått en lön i november som överstiger 99 kronor klassificeras som förvärvsarbetande.

Huvudsakligt arbetsställe

Många variabler i den här studien avser personens huvudsakliga arbetsställe under uppföljningsåret, exempelvis sektor och yrke.

Om personen har haft flera arbetsställen under året, det arbetsstället som täcker november väljs som huvudsakligt arbetsställe. Om personen har haft flera arbetsställen under året där fler än ett täcker november, det arbetsstället som täcker november med högst lön väljs som huvudsakligt arbetsställe.

Inriktning

Examina delas i åtta ämnesinriktningar enligt den översta nivån inom svensk utbildningsnomenklatur (SUN):

- pedagogik och lärarutbildning
- humaniora och konst
- samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
- naturvetenskap, matematik och data
- teknik och tillverkning
- lant- och skogsbruk samt djursjukvård
- hälso- och sjukvård samt social omsorg
- tjänster.

Kombinatör

En kombinatör är en individ som har inkomster både som anställd och som företagare. Uppgiften kommer från SCB:s definition enligt begreppet yrkesställning.

Lön

I den här studien undersöker vi examinerades lön i form av summan av kontant bruttolön m.m. under året, enligt kontrolluppgift till Skatteverket från arbetsgivare.

Sektor

I den här rapporten skiljer vi mellan fyra institutionella sektorer: privat sektor, statlig sektor, kommunal sektor (eller primärkommunal sektor) och regional sektor (eller landstingskommunal sektor), se kodning nedan. Uppgifterna hämtas från Företagsregistret som redovisar företagens sektorstillhörighet för individer som är förvärvsarbete. Uppgifterna om sektor i den här studien avser det huvudsakliga arbetsstället under uppföljningsåret.

- Privat sektor**
- 21 Aktieföretag, ej offentligt ägda,
 - 22 Övriga företag, ej offentligt ägda,
 - 23 Statligt ägda företag och organisationer
 - 24 Kommunalt ägda företag och organisationer,
 - 25 Övriga organisationer.

Statlig sektor	11 Statlig förvaltning, 12 Statliga affärsverk, 15 Övriga offentliga institutioner.
Kommunal sektor	13 Primärkommunal förvaltning.
Regional sektor	14 Landsting.

Studieersättning

De studieersättningar som ingår i definitionen av arbetsmarknadsställningar är ersättningar i form av studiemedel och utbildningsbidrag till doktorander.

Studieregion

Studieregionen i den här rapporten motsvarar länet där lärosätet som utfärdade en students examen ligger. För lärosätena som har campus i två olika län används båda länen som lärosätets hemort.

Sysselsättning

I SCB:s Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) definieras en person som sysselsatt om personen utfört förvärsarbete, antingen som egen företagare eller som anställd, motsvarande minst en timme per vecka under november månad det aktuella året.

Undersökningspopulation

Alla som har examinerats under uppföljningsåren ingår inte i undersökningen. I beräkningarna utesluts individer som studerar eller som inte är folkbokförda i Sverige under uppföljningsåret.

Yrke

SCB:s yrkesregister används för att klassificera personer efter det arbete de utför. Från och med 2014 redovisas statistiken efter den nya yrkesnomenklaturen Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012). Vi använder den 4-siffriga SSYK-indelning som skiljer mellan 429 yrkesgrupper. Läs mer om yrkesregistret i bilaga 4.

Bilaga 4

Yrkesregistret

I den här studien redovisar vi yrkesgrupp för personer som var etablerade på arbetsmarknaden.

SCB:s yrkesregister är ett register på individnivå som ger årlig information om den arbetande befolkningens yrkesfördelning.

Yrkesuppgifter redovisas för två populationer:

- Individer som klassas som förvärvsarbetande i åldern 16–64 år och är anställda. Med anställda avses anställd, företagare i eget aktiebolag och sjömän.
- Individer som klassas som förvärvsarbetande i åldern 16–74 år och är egna företagare.

Yrkesgruppen i den här studien avser personens huvudsakliga arbetsställe under uppföljningsåret. Uppgifterna är hämtade från ett tjugotal olika källor, varav de viktigaste är lönestrukturstatistiken inom privat och offentlig sektor, arbetsgivarorganisationer samt yrkesenkät till arbetsgivare. Uppgifter för mindre företag samlas varje år in av SCB med hjälp av en särskild yrkesenkät. Företag undersöks i ett rullande schema där varje företag undersöks varje fjärde eller femte år.

Första årgången av yrkesregistret omfattar statistik från 2001. Från och med årgång 2014 redovisas statistiken för anställda 16–64 år samt egna företagare 16–74 år, enligt SSYK 2012 som är en uppdatering av den tidigare yrkesklassifikation SSYK 96 som den också ersätter. Den nya yrkesklassifikationen har 429 undergrupper (fysiffernivå) på yrken. Till grund för SSYK 2012 ligger den internationella yrkesindelningen ISCO-08.

Registret är inte heltäckande och det uppdateras inte fullt ut varje år. Det största bortfallet förekommer för enskilda företagare och för personer som nyligen kommit in på arbetsmarknaden. Bortfallet är störst i branscher med stor personalomsättning och där det finns många med tillfälliga anställningar. Detta innebär att det inte finns uppgifter om yrke för samtliga etablerade på arbetsmarknaden.

Bilaga 5

Antal examinerade 2019/20 per lärosäte och län där lärosäten är belägna

Lärosäte	Län	Antal examinerade ²⁵
Göteborgs universitet	Västra Götalands län	4 960
Stockholms universitet	Stockholms län	4 950
Lunds universitet	Skåne län	3 990
Uppsala universitet	Uppsala län + Gotlands län	3 950
Linköpings universitet	Östergötlands län	3 440
Umeå universitet	Västerbottens län	3 110
Linnéuniversitetet	Kalmar län + Kronobergs län	2 670
Malmö universitet	Skåne län	2 200
Örebro universitet	Örebro län	1 960
Kungl. Tekniska högskolan	Stockholms län	1 820
Karolinska institutet	Stockholms län	1 800
Karlstads universitet	Värmlands län	1 660
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Jönköpings län	1 590
Chalmers tekniska högskola	Västra Götalands län	1 560
Luleå tekniska universitet	Norrbottnens län	1 540
Mälardalens högskola	Södermanlands län + Västmanlands län	1 500
Högskolan Kristianstad	Skåne län	1 300
Mittuniversitetet	Jämtlands län + Västernorrlands län	1 280
Högskolan i Borås	Västra Götalands län	1 260
Högskolan i Gävle	Gävleborgs län	1 190
Södertörns högskola	Stockholms län	1 020
Högskolan Dalarna	Dalarnas län	920
Högskolan i Halmstad	Hallands län	900
Högskolan Väst	Västra Götalands län	840
Sveriges lantbruksuniversitet	Uppsala län + Skåne län + Västerbotten län	700
Högskolan i Skövde	Västra Götalands län	660

²⁵ Bara lärosäten med mer än 50 examinerade redovisas i tabellen.

Blekinge tekniska högskola	Blekinge län	370
Handelshögskolan i Stockholm	Stockholms län	330
Ersta Sköndal högskola	Stockholms län	310
Sophiahemmet Högskola	Stockholms län	260
Röda Korsets högskola	Stockholms län	220
Konstfack	Stockholms län	140
Försvvarshögskolan	Stockholms län	140
Gymnastik- och idrottshögskolan	Stockholms län	140
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Stockholms län	130
Stockholms konstnärliga högskola	Stockholms län	80

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

